

Máte záujem
o publikácie?
Kontaktujte Republikovú
centrálu ZPMP v SR:
zpmpvsr@zpmpvsr.sk
02/6381 4968

INFORMÁCIE ZPMP v SR

3-4 / 2014

Združenie na pomoc ľuďom
s mentálnym postihnutím v SR

ZPMP v SR

PETÍCIA

Za podpísanie zmluvy na realizáciu projektu zo štrukturálnych fondov Európskej únie pre občanov so zdravotným postihnutím, ktorým sa poskytujú sociálne služby v Domove sociálnych služieb Slatinka, Lučenec

V Domove sociálnych služieb Slatinka, Lučenec, prebieha od roku 2008 proces transformácie inštitucionálnych sociálnych služieb na komunitné sociálne služby, ktoré sú poskytované v malokapacitných zariadeniach rodinného typu. Projekt „Završenie transformačného procesu s cieľom sociálnej integrácie občanov s mentálnym postihnutím v DSS Slatinka, Lučenec“ má zaručiť klientom domova napĺňanie ich základných ľudských práv a práv definovaných v Dohovore o právach ľudí so zdravotným postihnutím. Stane sa tak poskytovaním sociálnych služieb v dôstojných podmienkach v komunite mesta Lučenec, kde bude pre nich zabezpečený prístup ku všetkým verejným službám a zdrojom. Banskobystrický samosprávny kraj v roku 2013 podal žiadosť o nenávratný finančný príspevok vo výške 2 345 557,57 Eur. zo štrukturálnych fondov Európskej únie na realizáciu predmetného projektu. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v decembri 2013 žiadosť schválilo. Nové vedenie Banskobystrického samosprávneho kraja do dnešného dňa nespravilo potrebné kroky k tomu, aby bola podpísaná zmluva o realizácii tohto projektu. Hrozí, že z dôvodu nečinnosti úradu BBSK sa plánované aktivity projektu nestihnú z časových dôvodov uskutočniť. My, rodičia klientov Domova sociálnych služieb Slatinka, Lučenec, rodičia detí so zdravotným postihnutím a verejnosť podporujúca zlepšenie životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike, žiadame:

Predseda Banskobystrického samosprávneho kraja, aby podpísal zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku zo ŠF EÚ na realizáciu projektu „Završenie transformačného procesu s cieľom sociálnej integrácie občanov s mentálnym postihnutím v DSS Slatinka, Lučenec“. Len takýmto krokom presvedčí občanov, že v Banskobystrickom samosprávnom kraji sú a budú nielen deklarované, ale aj realizované práva občanov so zdravotným postihnutím na dôstojný život, na kvalitné komunitné sociálne služby a právo na ich úplné začlenenie do spoločnosti v súlade s Dohovorom o právach ľudí so zdravotným postihnutím a Ústavou Slovenskej republiky.

Petičný hárok nájdete na:
<http://www.oz-dlan.sk/news/podporujeme-peticiju-dss-slatinka-lucenec/>

Petičný výbor: Ing. Jaroslav Vážan, J. Kozačka 2107/16, 960 01 Zvolen – poverený zastupovaním výboru; Elena Machalová, Kuzmányho 1, 984 01 Lučenec; Mária Fekiačová, Tajovského 2, 962 12 Detva; Peter Baláž, Okružná 2394/13, 960 01 Zvolen; Darina Ružeková, B. Němcovej 657/11, 962 31 Sliač, Roman Vrábel, B. Němcovej 1, 990 01 Veľký Krtíš; PaedDr. Monika Josifová, J. M. Hurbana 4, 984 01 Lučenec

ĎAKUJEME SPOLUPRACOVNÍKOM A PARTNEROM NAŠICH PROJEKTOV					
					
Projekt podporili 					
					

Informácie ZPMP v SR 3-4/2014. Občasník. Vydalo: ZPMP v SR • Štúrova 6 • 811 02 Bratislava, IČO 00683191 • tel: 02/6381 4968, e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk
Dátum vydania: 28. 10. 2014 • **Ročník vydania:** 21 • **Redakčné spracovali:** • PhDr. Iveta Mišová • Mgr. Adriena Pekárová • Mgr. Martina Jarolíňová • Mgr. Jana Zámečníková
Redakčná rada: • Elena Kopalová • PhDr. Iveta Mišová • Mgr. Magda Papánková • Mgr. Adriena Pekárová • Mgr. Ľubica Vyberalová • **Grafická úprava:** Zuzana Chmelová
• **Tlač:** POLYGRAFICKÉ CENTRUM, www.polygrafcentrum.sk
Akékoľvek rozmnožovanie textu a fotografií len s výhradným a predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. Vychádza s finančnou podporou MPSVaR SR.
Objednávky zasielajte na adresu: ZPMP v SR • Štúrova 6 • 811 02 Bratislava
Registované MK SR č. EV 629/08. Podávanie novinových zásielok povolené RP Bratislava č. j. 1591/96 – P zo dňa 10. 4. 1996.
Cena ročného predplatného je 10,- €. ISSN 1335-8197

1	Obsah
2	Úvod
3 – 4	Zahraničie • Ako spoznať sám seba a pomáhať / Zuzana Homolová • Hlasy mladých ľudí s mentálnym postihnutím znejú pre celý svet
5 – 14	Téma Podporované zamestnávanie • Zamestnávanie ľudí s mentálnym postihnutím / Marián Horanič • Ako sa darí chráneným dielňam...? • Je to výzva pre silné osobnosti Dom Svitania, n.o. / Stefi Nováková • Spolupracujeme so študentmi a profesionálmi, ZPMP v Petržalke, Chránená dielňa Impulz / Jana Mareková • Pripravujeme elektronický katalóg na mieru, Prima chránené dielňa, n.o. / Mirjana Tureničová • Máme vlastný obchodík, Vstúpte, n.o., Malacky / Martina Ambrušová • Čo sa podarilo za posledných 10 rokov v oblasti zamestnávania OZP a čo nás ešte čaká / Viera Záhorcová
15 – 22	Farby života • Radničkine trhy / Adriana Pekárová
23 – 25	Centrála informuje • Kým sa otvorí Výtvarný salón ZPMP / Adriana Pekárová • Správy z Republikovej centrálly ZPMP v SR / Iveta Mišová • Začali sme realizáciu projektu Centrum BIVIO / Marián Horanič
26 – 28	Regióny • Účet poistenca / Anna Reháková • Ponuka služieb Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR / Kolektív ZPMP v SR RC • Angličtina Wattsenglish pre deti už aj v Kežmarku / Terézia Semeňáková
29 – 30	Krátke Správy
31 – 35	Legislatíva • Čo prináša nový zákon o sociálnej práci / Kristián Kovács, Ivana Mrázková, Nadežda Šebová
36	Objednávka
36	Podakovanie

Milí čitatelia,

dostáva sa Vám do rúk dvojčíslo 3-4/2014. Keď sme sa rozhodali, ktorú tému zvoliť ako nosnú, voľba padla na zamestnávanie. Situácia v zamestnávaní ľudí s mentálnym postihnutím nie je vôbec uspokojujúca. Viac menej existujú dve možnosti, jednou z nich je zamestnať sa v chránených dielňach, ktorých je však na Slovensku žalostne málo a ďalšou možnosťou je otvorený trh, resp. podporované zamestnávanie. Inak zostávajú absolventi doma alebo sa stávajú klientmi v zariadeniach sociálnych služieb. Napriek možnostiam, ktoré ponúka legislatíva, je percento zamestnaných ľudí s mentálnym postihnutím mimoriadne malé. Spôsobuje to veľa faktorov. V tomto čísle sa dočítate o zamestnávateľoch, ktorí sa nevzdávajú a vytvárajú pracovné možnosti, ale aj názory odborníkov na situáciu v zamestnávaní. Tradične v jeseni sa konajú Radničkine trhy, z ktorých prinášame reportáž.

Dozviete sa novinky z centrály, z rôznych kútov Slovenska, ale i zo zahraničia. Sociálna práca je na Slovensku pomerne nový odbor a spoločenský status sociálnych pracovníkov nie je vysoký. Pritom vykonávajú ťažkú a náročnú prácu pre sociálne odkázaných ľudí. Situáciu chce zmeniť štát i tým spôsobom, že parlament schválil nový zákon o sociálnej práci, o čom na stránkach časopisu tiež informujeme.

V prílohe časopisu nájdete objednávku na časopis Informácie na tento rok 2014. Zároveň prikladáme poukážku, ktorou môžete uhradiť poplatok za časopis za rok 2014. Ak zaplatíte, dajte nám prosím o tom avízo, napíšte alebo zatelefonujte Mgr. Takáčovej (02/6381 4968), aby sme vám mohli dodatočne zaslať časopis 1-2/2014, ak ho nemáte.

I keď je to náročné, snažíme sa udržať cenu na rovnakej úrovni už niekoľko rokov, stále je to 10,- € za všetky čísla, vrátane časopisu. To sme my. Časopis Informácie môžeme v takejto podobe vydávať vďaka finančnej dotácii z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a To sme my z Ministerstva kultúry SR. Tieto dotácie však nepokrývajú všetky náklady, pričom naším želaním je, aby sa časopis dostal k čo najväčšiemu počtu čitateľov. Veríme, že nájdete vo svojich rozpočtoch týchto 10 €, a pomôžete nám šíriť nové informácie zo života a o živote ľudí s mentálnym postihnutím. V budúcom dvojčíse bude zverejnená objednávka na rok 2015. Redakčný tím sa snaží prinášať vám zaujímavé a dôležité informácie, boli by sme radi, keby ste nám napísali, čo by ste na stránkach časopisu radi uvítali. Vopred ďakujeme za všetky podnety a názory.

PhDr. Iveta Mišová

Ako spoznať sám seba a pomáhať vďaka Európskej dobrovoľníckej službe

Milí čitatelia,

volám sa Zuzka Homolová a vyštudovala som sociálnu prácu. Počas štúdia na vysokej škole som pracovala (ako bytový asistent a lektor sebaobhajovania) a aj dobrovoľníčila v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím. V minulom školskom roku som spojila svoje skúsenosti z tejto práce so svojou vášňou, ktorou je cestovanie, a pracovala som ako dobrovoľník v špeciálnej základnej škole v Poľsku.

Projekt, ktorý financuje mladým ľuďom spoznávanie sveta a získavanie cenných pracovných skúseností, sa volá *Európska dobrovoľnícka služba* (EDS). Je to jedna z akcií programu Erasmus+ (v minulosti Mládež v akcii). Cieľom tohto programu je podporovať neformálne vzdelávanie, šíriť európske dobrovoľníctvo, a povedomie o rôznych kultúrach.

Ak sa mladý človek rozhodne pre EDS, najskôr si musí nájsť vysielateľskú organizáciu vo svojej krajine, ktorá mu všetko vysvetlí, pomôže nájsť projekt a krajinu, kam môže potom vycestovať. Tou bola *Mladiinfo* Slovensko. Vďaka nim som objavila databázu projektov a organizácií v zahraničí, v ktorej som hľadala a vyberala projekt, ktorý by sa mi páčil. Moja cesta smerovala nakoniec do Krakova v Poľsku, do špeciálnej základnej školy s názvom Zespót Szkół Specjalnych nr 4.

EDS je v prvom rade o vašom projekte a o vašej práci. Ja som pracovala v druhej triede špeciálnej základnej školy ako asistent učiteľa. V triede bolo šesť detí: Jaś, Martyna, Wiktoria, Kuba, Natalia a Martyna. Tieto deti sa stali mojimi slniečkami. Aj keď som na začiatku nevedela po poľsky, našli sme si svoj spôsob komunikácie. Spolu sme sa učili, hrali, vyrábali rôzne výrobky, cvičili jogu, fotografovali, vymaľovali, plávali a chodili na rôzne výlety. Keď som mala čas, pomáhala som aj v iných triedach v škole. Napríklad som mala možnosť trénovať hodiny telesnej výchovy, pomáhať pri hodinách šitia či iných hodinách techniky a plastiky. Bola to veľká skúsenosť, pri ktorej som sa veľa naučila. Škola bola plná príjemných učiteľov a panovala v nej atmosféra ako v bežnej základnej škole. Len naše deti boli o čosi výnimočnejšie. Mojm kolegom v projekte bol Hamdi z Turecka. Spolu sme sa rozhodli vydávať pre školu každý mesiac školské noviny, takže som časť svojej práce strávila za počítačom a s foťákom v ruke. Zrealizovali sme projekt *Most obrázkov*, kde deti z našej školy namaľovali obrázky pre deti v Turecku a na Slovensku a opačne. Vznikla tak krásna výstava rôznych umeleckých diel. Zapojili sme aj iných dobrovoľníkov z celého Krakova, ktorí prišli podporiť naše deti a ukázať im trocha zo svojich

kultúr prostredníctvom tvorivých workshopov. Samozrejme som deťom rozprávala veľa o Slovensku, uvarili som sme si halušky a spolu sme tancovali na rôzne detské slovenské pesničky. Celkovo sme sa spolu mali tak veselo! EDS je aj o tom, že deti alebo ľudia, s ktorými dobrovoľníci pracujú, sa učia o iných kultúrach a zvykoch, a zbavujú sa tak predsudkov a stereotypov. Deti si na nás rýchlo zvykli a vedeli, že sme prišli, aby sme s nimi strávili čas a priniesli do ich životov niečo nové a zaujímavé. Učitelia privítali pomocné ruky a našou odmenou bola ich vďaka a úsmev na tvárach našich detí. Mojm deťom sa najviac páčilo, keď som im kúpila farby na sklo a doniesla nepomaľované zrkadielka z Dňa krivých zrkadiel. Spolu sme sa farby naučili používať a vznikli farebné a veselé „lusterka“ (zrkadielka po poľsky). Darovali sme ich učiteľom, rodičom a iným dobrovoľníkom. Deň krivých zrkadiel je pre mňa jedna z akcií, ktoré mám veľmi rada, a podporujem. Bolo mi ľúto, že som tento rok na nej nemohla byť, tak som sa aspoň takýmto spôsobom k vám priblížila. A keďže dobré veci, čo máme u nás na Slovensku, sa majú prezentovať, priložila som informácie o DKZ do poľštiny, priložila obrázky a spravila nástenku o tom, ako krásne to tu u nás v tento deň vyzerá. Všetkým sa to veľmi páčilo a dúfam, že ich to inšpiruje k podobným akciám.

EDS však nie je len o práci. Je to aj skúsenosť, ktorá vám prinesie veľa cenného do vášho osobného života. Ja som sa naučila byť samostatnejšia, zodpovednejšia, ohľadupľnejšia a trpezlivejšia. Samozrejme som sa naučila nový jazyk – poľštinu a zlepšila som sa v angličtine. Bývala som v byte v jednej časti Krakova s mladými ľuďmi, ktorí takisto prišli robiť dobrovoľníkov. To bola vec, ktorá nás už od začiatku spájala. Ale inak sme boli úplne odlišní. Ja zo Slovenska, Lucille z Francúzska, Leonid z Moldavska a Tato z Gruzínska. Po deviatich mesiacoch sa z nás stali naozajstná rodina a priatelia na celý život. Každý večer som počúvala, ako Tato hrá na panduri (malá gruzínska gitarka) gruzínsku hudbu a spieva v tom ich zvláštnom jazyku. Naučila som sa o Moldavsku takmer všetko, a to som pred tým ani nevedela poriadne, kde je na mape. Viem pripraviť teraz niektoré z ich jedál a viem pár fráz po rumunsky. Skoro každý večer pohár vína ako správna Francúzka a počúvanie či tancovanie na španielske pesničky, lebo Lucille bola zbláznená do Španielska. Naučila som sa byť tolerantná k ich spôsobu života a otvorená k novým podnetom a k tomu, čo mi dali a naučili ma. Samozrejme som si v Krakove našla kopec skvelých kamarátov z Poľska a iných krajín. Dúfam, že budem mať možnosť

ich čoskoro navštíviť. Spolu s kamarátmi sme trávili voľný čas cestovaním a spoznávaním Krakova a celého Poľska. Spoznala som novú krajinu a ľudí, ich históriu, rôzne udalosti, navštívila veľa miest a ochutnala národné jedlá. Je to najlepší spôsob učenia sa o krajine. EDS je spôsob ako spoznať samého seba, svet a pomôcť ľuďom, ktorí to ocenia a potrebujú. Všetko, čo som sa naučila, môžem teraz použiť vo svojom živote a vo svojej práci. Ak by ste náhodu mali nejaké otázky o EDS alebo o Poľsku alebo sa len chceli dozvedieť viac o mojich zážitkoch, môžete ma kontaktovať na homolova.zuzka@gmail.com.

Mgr. Zuzka Homolová

Hlasy mladých ľudí s mentálnym postihnutím znejú pre celý svet

Mladí ľudia s mentálnym postihnutím z celého sveta sa rozhodli vyrozprávať svoje príbehy Organizácii spojených národov (OSN).

Nadaní mladí ľudia s mentálnym postihnutím, ktorí sú presvedčení o svojom práve rozhodovať o veciach, ktoré ovplyvňujú ich životy, sa rozhodli porozprávať svoje osobné príbehy v Organizácii spojených národov.

Štyria mladí sebaobhajcovia, jedno dievča a traja chlapci z Bulharska, Českej republiky a Španielska, sa stretli 26. septembra v Ženeve s členmi dvoch dôležitých výborov OSN (Výbor pre práva dieťaťa, Výbor pre práva osôb so zdravotným postihnutím).

Počas tohto výnimočného stretnutia mladí ľudia s mentálnym postihnutím upozornili na svoju prácu – prostredníctvom slov, plagátov, videí, hudby a výtvarného umenia.

Toto stretnutie je súčasťou projektu *Hear Our Voices* (Vypočujte naše hlasy), ktorý financuje Európska únia.

Cieľom projektu je zabezpečiť, aby mladých ľudí s mentálnym postihnutím chápali ako expertov na otázky, ktoré sa týkajú ich životov, a aby ich názory boli brané vážne.

Cieľom návštevy týchto štyroch mladých ľudí s mentálnym postihnutím v OSN bolo vyjadriť podporu členom spomínaných výborov OSN, aby aktívnejšie bojovali za zapájanie mladých ľudí s mentálnym postihnutím do rozhodovania o svojom životoch a budúcnosti. Nezáleží

na tom, či v škole, v oblasti služieb alebo tvorby politik, deti a mladí ľudia by mali vždy dostať zrozumiteľné informácie a mali by byť podporovaní, aby formulovali svoje názory. V mnohých krajinách sa začal proces prípravy akčných plánov na transformáciu starostlivosti o deti a mládež s mentálnym postihnutím. Cieľom transformačných plánov je vytiahnuť týchto ľudí z inštitúcií, v ktorých sú často porušované ľudské práva, a intenzívne rozvíjať služby na komunitnej úrovni.

Organizátormi stretnutia boli Inclusion Europe, popredná mimovládna organizácia pracujúca pre ľudí s mentálnym postihnutím v Európe, bruselské organizácie Eurochild a Lumos a medzinárodná detská charita J. K. Rowlingovej so sídlom v Bruseli. Stretnutie zorganizovali v spolupráci s partnermi z krajín, z ktorých mladí ľudia s mentálnym postihnutím pochádzajú – Bulharsko (Cedar Foundation), Česká republika (QUIP) a Španielsko (Down Madrid).

Zúčastnení partneri sú presvedčení o tom, že deťom s ťažkým zdravotným postihnutím a komplexnými potrebami by malo byť umožnené sa podieľať na rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú a ovplyvňujú ich životy. Zamestnanci pracujúci s týmito ľuďmi by mali byť školení v zručnostiach potrebných na ich podporu, keď majú pochopiť veci a byť vypočutí bez ohľadu na úroveň ich zdravotného postihnutia.

Zdroj: Inclusion Europe

ZAMESTNÁVANIE ĽUDÍ S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM /// Úvod

Zamestnanie je mnohými ľuďmi považované za pomyselný vrchol integrácie a dôkaz spoločenskej užitočnosti človeka. Pre mnohých ľudí je však v podmienkach Slovenska tento vrchol prakticky nedosiahnuteľný. Dovolím si povedať, že skupinou, ktorá získava a udržiava si zamestnanie najťažšie, sú ľudia s mentálnym postihnutím.

Faktorov, ktoré to ovplyvňujú, je určite mnoho. A ak by som tu vymenoval tie, ktoré považujem za najdôležitejšie, určite by sa našlo mnoho čitateľov, ktorí by so mnou nesúhlasili a za dôležitejšie by považovali faktory, na ktoré som ja ani nepomyslel. Rozhodne je to však komplexný problém, ktorý je ovplyvnený nielen výkonnosťou hospodárstva a celkovou mierou nezamestnanosti, ale aj podobou nášho vzdelávacieho systému, celkovými postojmi spoločnosti k ľuďom s mentálnym postihnutím a, bohužiaľ, niekedy aj postojmi samotných rodičov a rodinných príslušníkov, ktorí sami považujú ľudí s mentálnym postihnutím za neschopných vykonávať akékoľvek zamestnanie.

Skúsenosti a príklady nielen zo zahraničia však ukazujú, že aj ľudia s ťažkým mentálnym postihnutím môžu zažívať pocit úspechu z vykonanej práce. Práve tento pocit dodáva človeku mimoriadne potrebný pocit dôstojnosti a z pohľadu kvality života je omnoho dôležitejší, ako význam samotného produktu práce.

Bohužiaľ, na Slovensku neexistuje relevantná štatistika, ktorá by ponúkla reálny obraz zamestnanosti či nezamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím. Môj osobný odhad je taký, že na Slovensku má zamestnanie menej ako 5 % dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. A z tejto skupiny iba zlomok pracuje na otvorenom trhu práce. Absolútna väčšina je zamestnávaná v chránených dielňach či na chránených pracoviskách.

Myslím, že nebudem preháňať, ak poviem, že zamestnávanie ľudí s mentálnym postihnutím na Slovensku funguje iba vďaka takzvaným nástrojom aktívnej politiky trhu práce. Práve možnosť získať rôzne príspevky na zriadenie chráneného pracoviska či chránenej dielne, na udržanie človeka so zdravotným postihnutím na pracovisku alebo príspevky na činnosť pracovných asistentov sú často kľúčovými podmienkami na to, že je zamestnávateľ ochotný a schopný poskytnúť človeku s mentálnym postihnutím zamestnanie.

Avšak pri rozmyšľaní o stave zamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím považujem ešte jeden dôvod za omnoho dôležitejší ako existujúce nástroje na zvyšovanie a podporu zamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím. A síce motiváciu samotných zamestnávateľov. Totiž absolútna väčšina chránených dielní, ktoré zamestnávajú ľudí s mentálnym postihnutím, vznikla ako iniciatíva občianskych združení alebo ako iniciatíva rodičov ľudí s mentálnym postihnutím. Ostatná verejnosť akosi nemá záujem na tom, aby sa miera zamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím zvyšovala. A tak sa rodičia či odborníci s humanitným vzdelaním stávajú manažérmi, marketingovými pracovníkmi, personalistami či odborníkmi na technologické a výrobné postupy, ktoré absolútne nesúvisia s ich pôvodným vzdelaním. Sami navrhujú a vytvárajú výrobné programy, získavajú zákazky a snažia sa všemožne udržať zamestnanie pre čo najširšiu skupinu ľudí s mentálnym postihnutím.

Niektorým sa darí viac, iným menej. O úspechoch a problémoch v zamestnávaní ľudí s mentálnym postihnutím sa dočítate viacej na ďalších stránkach.

Veríme, že ponúknutý obsah bude inšpiratívny a prínosný pre každého, kto je konfrontovaný nielen so samotným zamestnávaním ľudí s mentálnym postihnutím, ale aj s problematikou ľudí s mentálnym postihnutím ako takou.

Mgr. Marián Horanič

AKO SA DARÍ CHRÁNENÝM DIELŇAM...?

Oslovili sme niekoľko chránených dielní, aby sme zistili, ako fungujú a čo im pomáha odolávať ťažkým existenčným podmienkam. Položili sme riaditeľkám týchto dielní rovnaké otázky. V ich odpovediach nájdete hľadajúci čitateľ mnoho inšpirácie a zrejme aj tú hlavnú správu, že všetko záleží od ľudí, od ich zodpovednosti a empatie, od ich schopnosti motivovať iných a nachádzať nové riešenia, ktoré pomáhajú ľuďom s postihnutím nájsť svoje miesto v živote.

Je to výzva pre silné osobnosti

Dom Svitanie, n.o. Odpovedá riaditeľka PhDr. Stefi Nováková

Kedy vzniklo vaše zariadenie a aký bol váš program pri zakladaní dielne?

Dom Svitanie vznikol 15. 7. 1997. Bola to iniciatíva rodičov tak ako aj v iných mestách, kde fungovali miestne ZPMP. Rodičia boli zakladateľmi združenia a následne aj zariadenia, aby mali ich deti kam chodiť. Na začiatku sme mali dvoch zamestnancov a dve dielne – krajčírsku a záhradnícku. Dom Svitanie časom prešiel mnohými internými zmenami, v začiatkoch poskytoval služby malým deťom aj dospelým, po zavedení povinného vzdelávania pre všetky deti (2000) sme deti „posunuli“ do školského systému a sústredili sme sa na poskytovanie práce pre mladých dospelých. V rokoch 1997 – 2006 bol Dom Svitanie pod hlavičkou OZ Svitanie, potom sa osamostatnil ako n. o., nezmenila sa však misia a vízia zariadenia, v októbri t. r. budeme mať 18. výročie otvorenia...

Kolko máte zamestnancov teraz, kolko z nich je s mentálnym postihnutím?

Naša predstava bola taká, že zamestnanci s postihnutím po pár rokoch a „zapracovaní“ odídu z chránenej dielne na voľný trh práce. Nie je to tak, aj tí ktorí sa o to pokúšali, sa po istom čase vrátili. Bežný trh práce na to zatiaľ nie je pripravený. Tí zamestnanci s postihnutím, ktorým sa to podarí, sú svetlými výnimkami a v rámci Slovenska sa nimi chválime, aké je to úžasné (McDonald). Moji zamestnanci teda pracujú v Dome Svitanie dosť dlho, postupne ako prichádzali od roku 1997 a poslednú sme prijali v roku 2012. Samozrejme, bolo dosť aj takých, ktorí prišli, zotrvali krátky čas a odišli. Teraz ich je 17 a tvoria dobrý tím, sú v práci radi, uvedomujú si, čo im práca a zamestnanie dáva. Niektorí z nich mali predchádzajúcu skúsenosť na voľnom trhu práce a neuspeli, sú radi, že teraz majú primerané pracovné podmienky, tempo, podporu... Okrem zamestnancov je tu 6 členov personálu.

Na čo sa špecializujete teraz?

Máme chránené dielne – krajčírsku, kníhviazačskú a kreatívny ateliér. Vyrábame veci spotrebného a úžitkového charakteru, aby sa nám zákazníci vrátili každý rok, ale samozrejme aj darčkové výrobky na rôzne príležitosti.

Akým spôsobom zabezpečujete odbyt?

Pracujeme na priame objednávky od zákazníkov. Zákazníkov zháňame rôznymi spôsobmi, snažíme sa o propagáciu zariadenia tiež rôznymi spôsobmi, chodíme aj na ambulantné predaje prezentačného charakteru. Zákazníkov hľadáme v regióne, kde pôsobíme, ale aj mimo neho. Dávame veľa o sebe vedieť cez regionálne médiá aj národné, obraciame sa na firmy a spoločnosti a ponúkame im náš sortiment. Plnia si u nás náhradné plnenie v zmysle zákona, vo veľkej miere zákazníkovi vieme vyhovieť, ak nie odporúčim inú chránenú dielňu ktorá vyrába to, čo nerobíme my. Je to ťažké, ale dá sa to, treba to vedieť a treba mať motiváciu... a trpezlivosť.

Aká je motivácia zákazníkov kupovať vaše výrobky? Myslíte si, že daný tovar či ponúkanú službu potrebujú?

Nespoliehame sa na charitu (!!!), preto robíme aj úžitkové praktické veci, ktoré sú spotrebné a treba ich obmieňať. Prispôbujeme sa zákazníkovi a robíme to, čo potrebujú, vyrábame aj veci na mieru, ale niekedy sa vyskytne aj charitatívny zámer akcie či predaja, najmä pred Vianocami.

Ako máte organizovanú prácu v dielni?

Majsterka má na starosti svojich ľudí a učí ich pracovným postupom, pomáha, podporuje a kontroluje nielen prácu, ale aj ostatné. Okrem práce v dielni sa zamestnanci vzdelávajú neformálnym spôsobom v rehabilitačnom stredisku, učia sa mnohým veciam potrebným v živote, ako sú práca s PC, komunikácia, starostlivosť o seba a svoju osobu, ako narábať s peniazmi...

Kto navrhuje výrobky, ktoré sa u vás vyrábajú, resp. kto určuje, čo sa u vás vyrába?

Výrobky si navrhujú majsterky na svojom úseku, samozrejme, všetko hrá rolu. Často robíme originály na mieru zákazníkov, potom skladbu výrobkov ovplyvňuje ročné obdobie a materiál, ktorý dostávame od darcov, robíme z druhotných surovín a z odpadu...

Aká je zručnosť vašich zamestnancov?

Každý má inú jemnú motoriku a podľa svojich možností dostáva prácu. Samozrejme, kladieme na zamestnancov postupne vyššie nároky, aby sa učili viac a zložitejších úkonov.

Akým spôsobom propagujete svoju dielňu?

Máte spracované nejaké katalógy? Zúčastňujeme sa prezentačných akcií, sami také robíme, napr. Deň otvorených dverí organizujeme už 12. rok, máme web stránku a na nej katalóg niektorých výrobkov, rozdáme letáky, každý výrobok je označený naším logom a textom, zúčastňujeme sa aktívne s prednáškami akcií s témou zamestnávanie a pod., pravidelne vydávame tlačенú výročnú správu a rozdáme ju na akciách a pod.

Ako vidíte budúcnosť svojej dielne?

Jasné, chránené dielne treba zakladať a budovať. Ale... nikto to nechce v dnešných podmienkach a v tomto legislatívnom prostredí robiť. Je to patová situácia. Špeciálne školy a učilištia každý rok produkujú absolventov, ktorí by mali nastúpiť do práce. Miesto toho zostávajú doma pri telke, alebo idú do zariadenia poskytujúceho sociálne služby.!!! Je to postavené na hlavu. Najprv do nich v školskom veku investujeme čas, energiu a snažíme sa ich niečomu naučiť a potom ich necháme ležať pred televízorom! Je to len a len na treťom sektore, či bude, alebo nebude chránené dielne zakladať, štát – teda v prvom rade – verejný sektor to nebude robiť. Ani by nemusel, len by mal urobiť podmienky, aby mimovládne

Spolupracujeme so študentmi a profesionálmi

ZPMP v Petržalke, Chránená dielňa Impulz Odpovedá riaditeľka Mgr. Jana Mareková

Kedy ste vznikli, kolko ľudí s mentálnym postihnutím ste zamestnávali, aký bol váš program?

Pracovno-socializačné centrum Impulz bolo zriadené v marci 2001 Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím (ZPMP) v Petržalke. Skupina rodičov, ktorá toto združenie predstavuje, si uvedomila, že potrebujú zariadenie, ktoré by ich deti s mentálnym postihnutím mohli navštevovať po skončení školskej dochádzky. Prostredníctvom vzdelávacích, sociálnych a záujmových programov by tu mali nadobúdať zručnosti, ktoré by

organizácie mohli robiť svoje „poslanie“. Pravidelne nás (prevádzkovateľov CHD) každý minister PSVaR označí za podvodníkov zneužívajúcich systém. Netrestajú tých naozajstných zneužívateľov, ale plošne postihujú všetkých rovnako tým, že menia legislatívu v neprospech CHD. Ešte nikto nepochopil, že CHD nemôže byť sebestačná, sama sa neuživí? Potrebuje finančné dotácie, ktoré ale štát potrebuje ušetriť, aby zostali peniaze v rozpočte. Štát predsa podporuje aj bežné pracovné miesta pre mnohé veľké spoločnosti, ktoré na to nie sú odkázané, ale sa vyhrážajú odchodom z krajiny... Považujem toto všetko za diskriminačné opatrenia, robili sme pri poslednej novele zákona veľa, naozaj veľa, a mnoho nepriaznivých zmien sme zvrátili, ale situácia je naozaj zlá. Týmto výpočtom som chcela naznačiť, prečo nové dielne nevznikajú. A sme na začiatku, chránené dielne treba budovať, ale nikto to nerobí a zanikajú aj mnohé existujúce. Napriek všetkému, čo som uviedla, tvrdím, že to ide, Dom Svitanie (a iné dielne) je toho príkladom, len to nie je jednoduché. Je to výzva pre silné osobnosti!

na prevádzkové náklady chránenej dielne (podľa §60) zrušiť prevádzku stolárskej dielne. Dielňa bola stratová kvôli náročnému zabezpečeniu a spracovaniu materiálu, zníženej produktivite práce jej zamestnancov a silnej konkurencii. V rámci udržania pracovných miest, sme presunuli jej dvoch zamestnancov do dielne na výrobu darčkových predmetov.

Akým spôsobom zabezpečujete odbyť?

Zabezpečenie odbytu produktov chránenej dielne je proces veľmi náročný na čas – oslovovanie potenciálnych odberateľov, ale zároveň je nevyhnuté pre jeho úspešnosť neustále inovovať jej produktovú ponuku. V tomto smere je pre nás prínosom spolupráca so študentmi VŠVU, ktorí nám pomáhajú pri hľadaní nových, zaujímavých dizajnov našich výrobkov a tiež pomoc profesionálov, ktorí sú ochotní podeliť sa s nami o svoje skúsenosti v rámci inovatívnych technológií výroby produktov, ktoré sú súčasťou nášho portfólia.

Darí sa vám prispôsobiť sa trhu/konkurencii/požiadavkám zákazníkov?

Napriek tomu, že naša dielňa je zameraná na výrobu darčkových predmetov, upriamujeme pozornosť predovšetkým na dva druhy výrobkov – dekoratívne sviečky a pohľadnice, ktoré sa snažíme každoročne inovovať nielen na základe dopytu a návrhov mladých dizajnérov, ale predovšetkým podľa podnetov našich klientov a zamestnancov, ktorých často inšpiruje príroda a život okolo nich.

Ako hľadáte zákazníkov? Ste schopní vyrábať výrobky, ktoré požadujú?

Sme otvorení požiadavkám zákazníkov napriek tomu, že výroba nového produktu je pre chránenú dielňu veľmi náročná, a to predovšetkým z časového hľadiska. Zpracovať zamestnanca s mentálnym postihnutím do výroby nového produktu si vyžaduje veľké skúsenosti, trpezlivosť a často aj prípravu rôznych typov pomôcok, ktoré sú pri jeho realizácii nevyhnutné. Pokiaľ sa nám to podarí, teší nás pohľad na hrdého zamestnanca, ktorý nový výrobný postup zvládol a tiež vedomie, že sme mu pomohli sa opäť o kúsok posunúť na jeho ceste k samostatnosti.

Aké je motivácia zákazníkov kupovať vaše výrobky/služby?

Myslíte si, že daný tovar či ponúkanú službu potrebujú?

V našej dielni na výrobu darčkových predmetov ponúkame široký sortiment farebných sviečok, sviečok dekorovaných prírodnými materiálmi (škoricou, levanduľou, kamienkami, kávovými zrnkami, pomarančom a jablkom) a nové typy farebných sviečok so zvlášť skla, ktorými tiež úspešne oslovujeme našich zákazníkov. Každá takáto sviečka je originál a je ich možné kúpiť iba u nás. V posledných rokoch je čoraz menej firiem, ktoré si v rámci náhradného plnenia objednávajú výrobky z chránených dielní z dôvodu empatie alebo charity voči ľuďom s postihnutím. Máme presné zadania objednávok, ktoré musia byť dodržané. Produkty musia byť na profesionálnej úrovni

zodpovedajúce požiadavkám kvality odberateľa. V opačnom prípade pride chránená dielňa v budúcnosti o zákazníka a „zabezpečí“ si zlú reklamu.

Ako máte organizovanú prácu v dielni?

Práca v dielni je organizovaná priebežne, na základe typu a objemu zákazky a jej termínu odovzdania. Býva rozdelená medzi zamestnancov na základe ich schopností, zručností a tiež fyzických predpokladov.

Akým spôsobom dozeráte na kvalitu?

Kvalitu našich výrobkov pravidelne testujeme – skúšame, ako sviečky horia. Pri ostatných typoch produktov je určený jeden zamestnanec, ktorý kvalitu výrobkov priebežne kontroluje, upozorňuje na chyby a pokiaľ je to možné, odstraňuje ich.

Kto navrhuje výrobky, ktoré sa u vás vyrábajú, resp. kto určuje, čo sa u vás vyrába?

Vzhľadom na to, že riaditeľka organizácie vyštudovala výtvarnú výchovu, navrhuje typy výrobkov, ktoré sa budú v dielni vyrábať po dohode s podporným tímom pozostávajúcím z arteteraputov, niektorých členov výboru, študentov VŠVU a v neposlednom rade dopytu na trhu.

Aká je zručnosť vašich zamestnancov?

Niektorí zo zamestnancov s ťažším stupňom mentálneho postihnutia sa nechcú naučiť nové pracovné úkony, lebo ich zvládnutie je pre nich príliš náročné. Majú obavy zo zlyhania a neúspechu, a tak nový postup výroby radikálne odmietajú. Pokiaľ to ekonomická situácia organizácie umožňuje, pomáhajú pri prípravných prácach výroby, ktoré však veľmi často bývajú aj náplňou klientov rehabilitačného strediska v rámci hodín ergoterapie.

Ako zhodnocujete doteraz získané skúsenosti?

Máme dve „pomáhajúce firmy“, ktoré sú zároveň aj našimi zákazníkmi. Pozývame ich na naše kultúrne a spoločenské podujatia, organizujeme pre nich a ich rodinných

príslušníkov workshopy na výrobu sviečok a drobných darčkových predmetov. Prostredníctvom týchto podujatí majú „naši zákazníci“ príležitosť k bezprostrednému kontaktu s našimi klientmi, a tak k pochopeniu ich vnútorného sveta, k vnímaniu ich tvorivosti a citlivosti. Teší nás, že veľa ľudí z radov našich pravidelných dobrovoľníkov sú práve zamestnanci spolupracujúcich firiem. Naše doterajšie skúsenosti sme zhrnuli v projekte Spoločne za prijatie – za život bez znevýhodnenia, ktorého jedným z hlavných cieľov je premosťiť svet ľudí so znevýhodneným so svetom ostatných. Spolupracujeme so študentmi a profesionálmi, ktorí nám pomáhajú skvalitniť našu produkciu. Tento projekt nám pomáha aj rozširovať okruh spolupracujúcich firiem. Ocenili sme ich certifikátom Firma priateľská ľuďom s postihnutím a ocenením a symbolom Očko do siete. Dúfame, že ocenených firiem bude stále viac...

Pripravujeme elektronický katalóg na mieru

Chránená dielňa Prima, n.o. Odpovedá riaditeľka Mgr. Mirjana Tureničová

Aká je história chránenej dielne Primy?

Vznikli sme v roku 1997. Od začiatku tu boli traja zamestnanci so znevýhodnením, vzhľadom na obmedzené priestory tohto objektu tu viac ľudí ani nemôže pracovať. Máme spoločné priestory s DSS, prechádzame plynule z jednej miestnosti do druhej, stretávame sa, máme spoločnú kuchynku, mnohé veci aj spoločne riešime... Je tu teda ďalších deväť klientov a traja pedagógovia. Okrem majsterky, je tu riaditeľka a ekonómka, ktoré pracujú aj pre sociálne služby.

Prečo dielňa vznikla? Ako sa menilo jej zameranie?

Založili ju dve ZPMP. Bratislava 1 a Echo sa spojili a založili Primu z potreby rodičov a ich dospelých detí, ktoré vyšli zo školy, a neboli pre ne voľné miesta v štátnych zariadeniach. Už vtedy bolo hlavnou myšlienkou to, že potrebujú prácu, nielen sociálne služby. Je prirodzené, že človek, keď skončí školu, mal by mať možnosť pracovať. Dielňa vznikla ako tkáčska dielňa s krosnami. Vtedajšia majsterka začala zaučovať ľudí so znevýhodnením do práce. Teraz sa snažíme aj o iné činnosti, väčšinou sú tu ľudia dlhé roky. Jeden mladý muž je tu celkom od začiatku, ďalšia slečna prišla o rok neskôr. Ak by mali robiť tú istú činnosť 15 rokov, neprospeľo by im to. Učia sa napr. robiť patchwork, máme aj „šicie“ zákazky, sú zaučení, zruční. Trochu potrebujú

pomoc, veď keby ju nepotrebovali, nemusia byť v CHD. Dielňa má stále troch zamestnancov. Chceli sme ju rozšíriť, ale v čase, keď bola legislatíva priaznivejšia voči chráneným dielniam, nemali sme vhodného kandidáta. V súčasnosti, keď sa znížili príspevky na zamestnancov, to nie je možné. Sme radi, že dokážeme existovať v tomto modeli.

Čo všetko teda robíte?

Tkanie zostalo, prezentujeme sa ako textilná dielňa. Šijeme rôzne textilné doplnky, prestierania, chňapky, patchwork, šité ozdoby vianočné a iné, tašky, mali sme aj kurz pletenia z pedigu, aby mali zmenu. Toto tiež zvládli, pletieme napr. vianočné zvončeky.

Ako zabezpečuje odbyť výrobkov?

Máme Facebook, máme web stránku, sme zaregistrovaní na nejakých internetových portáloch, ale z tejto strany veľa zákazníkov nezískavame. Skôr sa o nás dozvedajú z ústneho podania, od ľudí, čo od nás už niečo majú. Máme len troch zamestnancov, tak nedokážeme produkovať množstvá. To čo vyrobíme, aj predáme, chodíme na malé trhy – príležitostné, firemné, získavame zákazky aj v rámci povinného plnenia firiem, to nás zamestnáva v druhej polovici roka. Väčšinou akoby si nás ľudia našli. Keď sú spokojní, zostávajú. S jednou firmou spolupracujeme už veľa rokov.

Darí sa vám prispôbiť sa záujmom trhu, požiadavkám? Zatiaľ sme odmietli jednu zákazku, ale väčšinou vieme vyhovieť požiadavkám zákazníkov. Ak niekto nemá predstavu, čo by chcel, tak ho sem zavoláme, a keď vidí dielňu a jej možnosti, zorientuje sa a dohodneme sa. Sortiment sa mení, o niektoré v minulosti úspešné veci, už nie je záujem, tak načo to vyrábať, vypustíme ich. Jedine ak by sme si to chceli zopakovať pre radosť, oprášiť nejakú techniku. Napríklad kašírovanie bolo istý čas mimoriadne žiadané, ale teraz už nie je. Teraz sú zaujímavé skôr rôzne výtvarné techniky – o hodvábné šatky a tričká je stále záujem, ale aj dekorácie, textilné hračky, to teraz veľmi ide.

Aká je motivácia zákazníkov kupovať? Stretávajú sa s tým, že u nich prevažuje charita?

Možno trochu charita, ale ľudia už nekupujú čo nepotrebujú a nechcú. Myslím, že už tam nie je ten postoj – „treba im chudáčikom pomôcť“, Motiváciou je skôr to, či vec potrebujú alebo sa páči.

Ako máte zorganizovanú prácu v dielni? Ako sa staráte o kvalitu?

Máme pracovnú asistentku, ktorá sa neskôr v rámci dňa mení na majsterku, má dlhší pracovný úväzok. Organizuje prácu, prijíma objednávky, eviduje, stará sa, aby všetko išlo ako má, nakupuje aj materiál spolu s niektorým zamestnancom. Každý zamestnanec, keď dostane pracovnú úlohu, napr. vytkáť koberec šírky 80 cm a 2 m dlhý, musí si nachystať materiál, ktorý vyberie s asistentkou, potom pracuje niekoľko dní či týždňov... Teraz šijeme napr. zásterky – asistentka pomáha slečne, ktorá túto úlohu dostala a realizuje ju, trvá to 2 mesiace. Dozeranie na kvalitu je súčasťou práce. Ak je niečo krivo ušité, musí sa to vypárať a ide sa odznovu, ak sa zle utká – napraví sa to, nechceme vypúšťať z rúk nekvalitu, doplatili by sme na to.

Kto navrhuje vaše výrobky?

Prispôsobujeme sa zákazkám, tie sú prvoradé, nemáme ani kapacitu vyrábať „na sklad“. Aj by sme chceli mať niečo navyše, aby sme mohli ponúknuť, ak niekto príde neplánovane, ale nemáme. Pracovná asistentka-majsterka navrhuje výrobky, ale aj zamestnanci si vedľa niečo navrhnuť, niekedy ich nápady nie sú realizovateľné, inokedy áno. Nemáme žiadneho externého dizajnéra alebo výtvarníka.

Aká je zručnosť zamestnancov?

Sú veľmi zruční, šikovní, najviac ich brzdí ich vlastný strach, keď sa majú naučiť niečo nové. Keď sme začali zavádzať nové práce, báli sa, ale potom boli nadšení. Chcú robiť

aj dlhšie ako je pracovný čas, aj domov by si radi zobrali robotu. Napr. háčkovanie, štrikovanie robili aj doma a potom doniesli, čo doma narobili. Nemáme problém so zavádzaním nových prác.

Ako ste vyberali zamestnancov? Posudzovali ste ich podľa zručnosti?

Dvaja sú tu od začiatku, vtedy ich zaúčali do tkania, nebolo to určujúce, aké boli ich schopnosti. Keby sme teraz niekoho prijímali, už by sme vyžadovali určitú prirodzenú zručnosť a hlavne, musel by sa chcieť sa učiť, mať záujem o prácu.

Máte katalóg? Ako sa propagujete?

Nijako zvlášť, facebook je živší, na stránke máme základné veci, tlačенý katalóg nemáme. Keď chceme nadviazať spoluprácu s nejakou firmou, pripravíme jej elektronický katalóg na mieru. Podobne je to so zákazníkom, ktorý nevie presne čo potrebuje – porozprávame sa s ním a podľa jeho záujmov mu pripravíme katalóg. Máme množstvo rôznych výrobkov a všetky fotíme, nie je problém zostaviť katalóg na mieru zákazníka. Výrobky neodkladáme, púšťame ich do predaja, ale máme všetky nafotené.

Ako vidíte budúcnosť Primy? Čo by ste poradili tomu, kto by si chcel založiť chránenú dielňu?

Musí mať veľa sily, elánu, musí veľmi chcieť, legislatívne podmienky dnes nie sú dobre nastavené pre zamestnávanie osôb so znevýhodnením. Nechcem nikoho odradiť, ale nie je to dobré zo strany štát, skrátili sa príspevky na zamestnancov a podmienky sú veľmi ťažké. Pevne verím, že Prima bude existovať aj naďalej, má svoju tradíciu, už je tu 18 rokov. Prima je dospelá, musí ísť ďalej, má šikovných zamestnancov, veríme, že to pôjde.

Máme vlastný obchodík • Chránená dielňa Vstúpte, n.o., Malacky

Odpovedá riaditeľka PaedDr. Martina Ambušová

Aká je história vašej chránenej dielne?

V roku 2012 otvorila nezisková organizácia Vstúpte v Malackách vlastnú chránenú dielňu, o rok neskôr už aj predajňu. V minulosti sme mali niekoľko aktivít, v rámci ktorých sa nám podarilo zamestnať našich klientov v rôznych firmách. Boli to však iba krátkodobé projekty najmä preto, že zamestnávanie človeka s mentálnym postihnutím si vyžaduje individuálny prístup a úpravu pracovných podmienok i prostredia. Napriek tomu to boli výborné skúsenosti. No nám to nestačilo, a tak sme sa rozhodli založiť chránenú dielňu. Vychádzali sme z činností, ktoré naši klienti zvládali a ktorým sa naučili počas navštevovania nášho rehabilitačného strediska (práca s hlinou, rôzne techniky maľby, pohľadnice, darčkové predmety, dekorácie z prírodnín a pod.

Koľko má zamestnancov?

Chránená dielňa v súčasnosti zamestnáva šesť ľudí so zdravotným postihnutím: Piaty z nich majú mentálne postihnutie rôzneho druhu a stupňa (20 – 40 rokov) a jedna zamestnankyňa má ťažké telesné postihnutie (32 rokov). Sú veľmi šikovní a práca v dielničke ich naplňuje. Trpezlivosti majú niektorí viac ako zdraví ľudia a veľmi sa snažia. Chcú, aby boli ich zákazníci spokojní. Všetkým sa vznikom chránenej dielne zmenil život k lepšiemu. Majú prácu, sú užitoční a čo je pre nich veľmi podstatné, za svoju prácu sú i finančne ohodnotení. Hovoria, že majú veľmi veľa práce a že chodia domov unavení, no nezabudnú vždy dodať, že sú šťastní. Naším snom je, aby sa klienti posunuli ešte ďalej, v ideálnom prípade na otvorený trh práce. No aby mohli uspieť, musia sa dobre pripraviť. A k tomuto ich vedie naša chránená dielňa. Je to beh na dlhé trate, no keď vidíme pozitívne výsledky, máme energie popasovať sa so všetkým.

Ako máte zorganizovanú prácu v dielni? Ako sa staráte o predaj?

Zamestnanci pracujú v chránenej dielni na dve zmeny – doobedňajšiu a poobednú. Na začiatku si rozdelia povinnosti. Podľa toho, či sa pokračuje vo výrobe, alebo sa ide produkovať niečo nové, naplánujú sa aktivity. Pri náročnejších pracovných postupoch majú jednotlivé kroky práce napísané na nástenke, kde visia i termíny odovzdania zákaziek. Takmer všetky činnosti už zvládajú sami, pri niektorých im s dokončováním pomáha asistent. Najlepšie zákazky sú tie, z ktorých má byť vyrobených niekoľko tisíc kusov... to sa smejú, že ich vyrábajú i vo sne, preto sa im tak darí. Ľudia z chránenej dielne chodia najradšej na predajné akcie, kde ponúkajú svoje produkty a sú šťastní, keď je o ich tovar záujem.

Ako zabezpečuje odbyt výrobkov?

Počet objednávok nám neustále narastá (je to najmä pre kampaň na internete a odporúčania našich pribúdajúcich zákazníkov), čomu sa veľmi tešíme, no je pravda, že najviac práce je pred Vianocami a ku koncu roka. Stále si svoju klientelu vytvárame a tiež rozširujeme možnosti produktov a služieb. Každý projekt je pre nás výzvou a veľkou príležitosťou, preto sa snažíme uspokojiť každého klienta.

Ako sa propagujete? Máte katalóg?

V minulom roku sme zostavili katalóg výrobkov, ktorý posúvame firmám. Plánuje spustiť aj internetový obchod na svojej webovej stránke. Výborné je aj to, že naše výrobky môžu ľudia nájsť v obchodíku Vecičky s Dušou, sme jedna z mála chránených dielní, ktorá takýto obchodík prevádzkuje. Nájdete v ňom mnoho výrobkov. Všetko sú to originály vyrobené ľuďmi s mentálnym postihnutím. Majú pridanú umeleckú hodnotu a sú vhodné ako darčeky, dekorácie či úžitkové predmety. Obchodík našu prácu i chránenú dielňu výborne prezentuje a ľudia sa v ňom cítia príjemne. Majú možnosť nahliadnuť i do samotnej chránenej dielne, ktorá je o poschodie vyššie a na vlastné oči uvidieť šikovnosť a talent ľudí s mentálnym postihnutím.

Čo sa podarilo za posledných 10 rokov v oblasti zamestnávania OZP a čo nás ešte čaká

PhDr. Viera Záhorcová, PhD.

ÚVOD

Chcem poznamenať, že zadanie od ZPMP v SR nebolo ľahké. Vyjadriť sa k tomu, kde sme v zamestnávaní osôb so zdravotným postihnutím (OZP), čo sa dosiahlo a čo treba ešte urobiť. Jednoznačne hovorím – urobilo sa veľa a veľa práce je ešte pred nami. Som presvedčená, že cesta je dnes už jasne rozpoznateľná, kráčame po nej viac či menej pevne a odhodlane, a čoraz viac objavujeme poznanie z vyriešených úloh, stretávame odhodlaných a prajných ľudí, ktorí rozumejú tomu, čo v zamestnávaní OZP všetci robíme. Nie je veľa tých odborníkov, ktorí denne poskytujú služby zamestnanosti svojim klientov. Sprevádzajú klienta so zdravotným postihnutím na ceste za pracovným začlenením vyžaduje systematickú, pravidelnú a dlhodobú prípravu a podporu. Klientov je veľa, ale rozrastá sa aj rodina zamestnávateľov, politikov, primátorov, riaditeľov ÚPSVR, ktorí sa už k téme hlásia. Nebolo to tak vždy. Firmy rozumejú „náhradnému plneniu“ a už v lete si dávajú prezentovať ponuky chránených dielní. Teší nás, že ich nároky sú čoraz vyššie a posúvajú tak aj kvalitu produkcie chránených dielní.

Je čas vrátiť sa k systémovým riešeniam zamestnávania OZP, najmä s ťažkým ZP, a posunúť príležitosti pre všetkých – absolventov špeciálnych základných škôl, ktorí nemajú možnosť získať kvalifikáciu, obyvateľov domovov sociálnych služieb, ktorí v procese transformácie sociálnych služieb deklarujú záujem pracovať, obyvateľov podporovaných bývaní a iných sociálnych služieb...

STÁLE ÚVOD

Problematika zamestnávania OZP na Slovensku má svoje pôvodné dlhodobé tradície najmä v existencii výrobných družstiev invalidov. História zamestnávania ťažko zdravotne postihnutých osôb, najmä s mentálnym a duševným postihnutím, je v SR relatívne mladá, hovoríme o 10 – 15 ročných skúsenostiach. Prvé chránené dielne pre zamestnancov s mentálnym postihnutím vznikali pred 15 rokmi v Michalovciach, neskôr v Bratislave, vo Vranove nad Topľou. Išlo o pilotné projekty, kde sa len ťažko presadzoval fakt, že aj ľudia s mentálnym postihnutím môžu byť aktívni, môžu podávať hodnotný výkon, vedia sa zapojiť do pracovného procesu v chránenom prostredí, ale aj na otvorenom trhu práce, často s dlhodobou, aj keď nie permanentnou podporou.

V podmienkach tvorby pilotných projektov vzniklo dosť skoro prostredie aj na zamestnávanie ľudí s mentálnym postihnutím na otvorenom trhu práce vďaka vzniku prvej Agentúry podporovaného zamestnávania v Bratislave. Po roku intenzívnej práce so šiestimi klientmi s mentálnym postihnutím v APZ sme sa učili spolupracovať so zamestnávateľmi, úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, príbuznými našich klientov a s nimi samotnými. Otvorili sa nové možnosti pri začleňovaní OZP do spoločnosti, do pracovného prostredia. Naberali sme nové skúsenosti a učili sa navzájom poznávať procesy inkluzívneho zamestnávania. Keď sme v prvých rokoch (2004) boli spolu s Írskom jednou z dvoch krajín v Európe, ktorá mala legislatívne upravené zamestnávanie na otvorenom trhu práce formou podporovaného zamestnávania, ďalších 10 rokov v SR boli skúškou pre mnohé agentúry podporovaného zamestnávania. Skúškou o udržateľnosti APZ ako služieb zamestnanosti. Neexistencia zákazkovania služby podporovaného zamestnávania štátom, agentúry bez finančnej podpory štátu – to je dôsledok dlhodobého nekomplexného prístupu k riešeniu problémov nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných občanov a občanov so zdravotným postihnutím. A napriek situácii, že z 57 registrovaných APZ je možno skutočne funkčná v oblasti podporovaného zamestnávania jedna, sme presvedčení o správnosti rozvíjania služby zamestnanosti, ktorá sprevádza klienta, občana pri orientácii na jeho profesijné zameranie, na vyhľadávanie pracovného miesta, na podporu komunikácie medzi ním a zamestnávateľom, na udržanie pracovného miesta a dlhodobé sprevádzanie a monitoring.

ČO SA UŽ UROBIL A ČO NÁS EŠTE ČAKÁ, SÚ MOŽNÉ TOTOŽNÉ TÉMY

Búranie mýtov a predsudkov – nastavenie na zmenu

Mnohé mýty, ktoré zväzovali ruky pri začleňovaní osôb so ZP do pracovného procesu, sa zmiernili, ale mnohé pretrvávajú. Súvisia s mierou informovanosti, ale aj ochotou meniť postoje a prijať ľudí s mentálnym postihnutím ako partnerov, kolegov. Dovoľt si dať im šancu rásť v bežnom prostredí aj s rizikom, že urobia chyby. Prekonať náš strach z ich možných zlyhaní. Bežný život s jeho príležitosťami je výborným učiteľom pre začleňovanie. Niektoré mýty a predsudky smerujúce od rodičov, ale aj zamestnávateľov

či odbornej i laickej verejnosti, o možnej strate invalidného dôchodku, o nemožnosti zamestnať sa v prípade straty spôsobilosti na právne úkony, deklarovanie ich častej chorobnosti OZP, nezájmu o prácu, neprimeranej kvality vykonanej práce sú výzvou viac pre nás podporovateľov, sociálnych pracovníkov, poradcov. **Nastavenie sa každého z nás na možnú zmenu v živote človeka s ťažkým ZP v šanci na jeho aktivizáciu a participáciu v spoločnosti formou pracovného začlenenia s podporou a vzdelávaním sa v tejto oblasti – to je najväčšia výzva v týchto dňoch.** V SR je veľa obetavých sociálnych pracovníkov, sociálnych poradcov – mám za to, že nové trendy v poskytovaní komunitných služieb v sociálnej oblasti a zamestnanosti dávno overené v iných krajinách im riadne šliapu na päty...

Postupnými krokmi, trvajúcimi často niekoľko rokov, sme sa spolu naučili, že miera úspechu zamestnania sa a udržania si práce súvisí s viacerými faktormi, či už ide o človeka s mentálnym postihnutím, alebo hocikoho iného.

VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA NA PRÁCU

Fáza prípravy na prácu a zamestnanie je jedna z najdôležitejších. Rozumieme pod ňou v prvom rade osvojenie si tzv. mäkkých zručností (napr. komunikácia, zodpovednosť za seba a svoje úlohy, vedieť vyplniť zadanie od zamestnávateľa, vedieť požiadať o pomoc a iné), a v druhom rade získanie zručností pre výkon konkrétnej profesie, získanie kvalifikácie, uvažovanie o svojom kariérnom raste – to sú prvé dva kľúče k otvoreniu brány, za ktorou môže byť úspešné začlenenie sa na trhu práce. Tejto fáze potrebujeme venovať najviac času, trpezlivosti, odborných zručností a vedomostí. Tak ako sa každý z nás mnoho rokov pripravoval na svoju profesiu, túto šancu by mali mať aj ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím, s mentálnym postihnutím včítane.

Mnohí občania s ťažkým ZP končia stále svoje vzdelávanie ukončením špeciálnej základnej školy, praktickej školy, malá časť špeciálnym odborným učilištom. Sami prezentujú, že by privítali väčší rozsah učebných odborov, rozsah foriem vzdelávania – formálneho aj neformálneho, možnosti rekvalifikácie a doplnenia si profesijného vzdelania podľa potrieb trhu práce.

Je vhodné zaangažovať do riešenia týchto úloh špeciálne základné školy, aktualizovať učebné osnovy pre potreby trhu práce, posledné ročníky vyučovať priamo v teréne. V obchode, na pošte, na úrade, v hoteli... tam vieme objaviť potenciálne budúce profesie. Táto téma nesie so sebou veľa výziev a tém, o ktorých vieme, ale zatiaľ sme

ich dostatočne nenaplnili: prepojiť školu so životom, realizovať tzv. tranzitné programy, ktoré pomôžu absolventovi školy plynule sa zaradiť do pracovného procesu, realizovať dlhodobé vzdelávanie s cieľom udržať si schopnosti, zručnosti a teda aj prácu, vnieť flexibilitu do organizovania a ponuky vzdelávania – krátkodobé kurzy, rekvalifikácie, praktická u zamestnávateľa... Chceme, aby bol vytvorený formálny, právny a organizačný rámec pre tieto formy prípravy na prácu, teda nielen formou pilotných a modelových projektov.

Fandím integrovanému vzdelávaniu, samozrejme takému, ktoré je vhodné pripravené: zabezpečením fyzického prostredia maximálne debarierizovaného, identifikovaním problémov pri učení sa dieťaťa (metódy a formy šité na mieru každého dieťaťa) zaangažovaným učiteľom. Cieľom vzdelávania má byť naučiť dieťa maximálnej samostatnosti ako sa len dá, aby mohlo fungovať v bežnom prostredí, kde žije majoritná komunita. Tá sa mu potom stane tou najlepšou školou pri tvorbe vzťahov, pri socializovaní sa, poskytuje nezaplatiteľnú spätnú väzbu, ktorou sa dieťa učí. Dieťa so ZP potrebuje byť v tomto procese podporované inou osobou, sprevádzané.

V ČOM SOM DOBRÝ A V ČOM VIEM BYŤ ÚSPEŠNÝ? POSUDKOVÁ ČINNOSŤ

Posudzovanie spôsobilosti vykonávať sústavnú prácu sa stále vykonáva na základe vyhodnotenia zdravotnej dokumentácie občana. Je prínosom, že aj SR postupne prezentuje záujem začleniť do posudkových činností posudzovanie aktivity a participácie osôb so ZP, nielen pomenovať obmedzenia pri výkone povolania, ktoré nepriamo objasňuje diagnóza. Bio-psycho-sociálny model podľa Medzinárodnej klasifikácie funkčnej schopnosti, dizability a zdravia (MKF) prezentuje okrem posúdenia medicínskych atribútov aj možnosti posudzovaného vykonávať aktivity, definovať tie, v ktorých môže byť úspešný, prípadne navrhnúť, ako sa môže na nové aktivity a činnosti pripraviť, ale aj možnosti jeho participácie na živote v spoločnosti a v práci, nielen vzhľadom na diagnózu, ale najmä na potenciál každého človeka. Jednoducho povedať – v čom je dobrý? V čom môže byť úspešný? Ide o model posudzovania, ktorého cieľom nie je určiť diagnózu a limity, ale identifikovať príležitosti, potenciál a možnosti jeho rozvoja. Participácia je oblasťou posudkovej činnosti podľa MKF, ktorá otvára možnosti pre začleňovanie do spoločnosti, do pracovného procesu a voľnočasových aktivít. **Slovenská únia podporovaného zamestnávania v spolupráci s Rehabilitačnou klinikou**

téma

Karlovej univerzity a zahraničnými partnermi realizovala v SR projekt implementácie posudzovania sociálneho a pracovného podľa modelu Medzinárodnej klasifikácie dizability, funkčnej schopnosti a zdravia. V spolupráci s akreditovanými odborníkmi sme vyškoliili pre SR prvých 23 trénerov v tejto metodike.

PRÍSTUP ORIENTOVANÝ NA KLIENTA – PREPOJENIE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A SLUŽIEB ZAMESTNANOSTI- NOVÉ MODELY PRE KLIENTA

V období posledných desiatich rokov sa v individuálnej práci s klientmi podarilo vytvoriť model využívania sociálnych služieb a služieb zamestnanosti tak, aby neboli pre klienta „doživotnou stanicou jeho denných aktivít“, ale tak, aby mu slúžili podľa potreby pri realizovaní jeho individuálneho plánu rozvoja. Klient so svojimi poradcami má cieľ a definovanú cestu na jeho dosiahnutie (individuálny plán rozvoja). Program poskytuje možnosť rozvoja aj zamestnancom sociálnych služieb a služieb zamestnanosti. V tomto prístupe je proces práce naozaj orientovaný na klienta.

PROGRAM Pyramída

- DSS /klient navštevuje zariadenie sociálnych služieb
- Rehabilitačné stredisko (RS) a integračné centrum(IC), klient postúpi do sociálnej služby, ktorá mu ponúkne rozvoj sociálnych a pracovných zručností.
- Kombinácia RS alebo IC so službami zamestnanosti (APZ, chránená dielňa a iné) – klient sa pripravuje na pracovné začlenenie, rozsah sociálnej služby sa skracuje napr. na 4 hodiny, 4 hodiny klient využíva nástroje služieb zamestnanosti.
- Chránená dielňa – klient sa stáva zamestnancom.
- Chránená dielňa v kombinácii s RS, IC alebo DSS – v prípade potreby zamestnanca CHD využívať podporné nástroje sociálnych služieb, s cieľom dovzdelávania, monitoringu, sociálnej rehabilitácie.
- Otvorený trh práce v kombinácii s CHD pri podpore APZ – zamestnanec so ZP v CHD postupuje pri svojom pracovnom začlenení čoraz bližšie k otvorenému trhu práce, je podporovaný pracovným asistentom.
- Podporované zamestnávanie – služby APZ – klient môže meniť svoje zamestnanie, orientuje sa v ponukách práce s podporou APZ.
- Otvorený trh práce – klient je zamestnaný na otvorenom trhu práce, služby APZ využíva len podľa potreby.

NOVÉ TRENDY A VÝZVY AJ PRE SR

- Nové prístupy v práci s klientom so ZP, ktorý smeruje k plnohodnotnému životu a pracovnému začleneniu, priniesli aj potrebu tvorby nových profesií v sociálnej práci, zameraných na vyhľadávanie vhodných pracovných miest, na sprevádzanie a monitorovanie klienta (job kauč), na prípadový manažment (case manažér) a iných, a sú teda výzvou aj pre akademickú obec.
- Princípy a odporúčania pre poskytovanie služieb pre plnú integráciu klienta, odporúčané Radou Európy, definujú novým spôsobom služby pre občana, cieľ poskytovania služby je dôležitejší než jej formu a a rezortné začlenenie – kľúčové je poskytovať:
 1. služby podporujúce prácu v bežných pracovných podmienkach – na OTP,
 2. prácu v chránenom prostredí pre ľudí, ktorých momentálne pracovné kapacity sú limitované,
 3. vytvárať **modifikované programy** kombinujúce prvky chráneného zamestnávania v systéme bežného trhu práce, **medzitrh práce**,
 4. pre ľudí, ktorí pravdepodobne nebudú môcť pracovať, vytvárať **centrá pracovných aktivít**, kde im bude umožnené vykonávať aktivity nie s ohľadom na produktivitu, ale na rozvoj funkčných, pracovných a sociálnych zručností,
 5. cieľom je neustále **prepojenie ľudí so ZP so všeobecnými službami** zamestnanosti, ich prepojenie so sociálnymi a zdravotnými službami a bežnými službami v komunite (pošta, obchod...),
 6. dôraz sa kladie na **udržanie rovnováhy medzi opatreniami** zameranými na profesijnú integráciu a na finančnú pomoc tak, aby si opatrenia vzájomne neodporovali.

Azda najväčšou výzvou pre SR v tomto období je realizácia **Národného projektu Deinštitucionalizácie a transformácie sociálnych služieb**, kde sa podarilo začleniť aj tvorbu procesu plnohodnotného začlenenia klienta DSS do komunitného života, teda aj do prípravy na prácu a zamestnanie sa. Sedem vybraných zariadení sociálnych služieb v spolupráci s ich zriaďovateľmi a expertným a lektorským tímom spoločne vytvárajú know how tohto procesu. Je to opäť príležitosť pre odborníkov z oblasti podporovaného zamestnávania a služieb zamestnanosti posúvať tému zamestnávania nielen v praxi, ale aj pri tvorbe metodických a vzdelávacích materiálov a strategických dokumentov v oblasti politiky a ich nástrojov, ale aj pre osobný rast pracovníkov sociálnych služieb a služieb zamestnanosti. Garantom pre oblasť zamestnanosti je Slovenská únia podporovaného zamestnávania, na projekte participujú aj ÚPSVR, zamestnávateľia, mestá a obce.

farby života

Radničkine trhy

Bratislava, 19. – 20. september 2014

14. ROČNÍK

Opäť tu máme jeseň a jeden z jej už 14 rokov spoľahlivých znakov – Radničkine trhy. Tento rok sa predstavilo 38 subjektov – chránených dielní, zariadení DSS, škôl, občianskych združení a klubov, ktoré priniesli do Bratislavy na Primaciálne námestie množstvo zaujímavých produktov a dielok. Takmer polovica z nich prišla z rôznych miest Slovenska – tých, ktoré majú do Bratislavy bližšie (Jakubov, Malacky, Modra, Komárno, Klasov), ale aj vzdialenejších (Handlová, Liptovský Hrádok, Turzovka, Banská Bystrica) a dve dielne prišli z Českej republiky, zo Zlína a Strážnice. Pestrá ponuka produktov priťahuje pozornosť domácich Bratislavčanov, ale veľmi často som počula pri stánkoch aj angličtinu. Mnohých turistov zaujal tento vizuálne priťažlivý svet pulzujúci vitalitou a s nadšením kupovali vecičky, sviečky a textilné drobnosti, ale aj tkané koberce a obrázky. K nákupu pri stánku na Radničkách patrí aj milý rozhovor – staršia Angličanka si pri pohľade na handričkový koberec spomenula na svoju babičku, ktorá sa venovala tkaniu, a iní zase radi siahli po peňaženkách, keď zistili, že kúpou podporujú ľudí so znevýhodnením. Nejde však len o predaj a nákup... Srdečná a otvorená komunikácia medzi ľuďmi s rôznymi skúsenosťami a osudmi je to osobitné korenie, ktoré dáva Radničkám príťažlivosť a robí z nich mimoriadny fenomén.

PRÁCA A ZAMESTNÁVANIE

Ponuka výrobkov na Radničkiných trhoch je záverom či výsledkom aktivít. Na ich začiatku sú práca, zamestnávanie, tvorivosť a príležitosť prejavíť sa. Každá chránená dielňa

stoi na veľkom úsilí zriaďovateľov a ľudí, ktorí ju vedú. Nejde teda len o tie krásne veci, ktoré Radničky ponúkajú, ide aj o vzájomnú podporu vo svojej práci, ide o apel na verejnosť a zamestnávateľov, aby dávali príležitosť pracovať ľuďom so znevýhodnením. Tých ľudí so znevýhodnením, ktorí chcú pracovať, je stále viac ako možností, ktoré majú. Podporiť myšlienku zamestnávania mala za cieľ aj Burza práce na námestí a okrúhly stôl so zamestnávateľmi, ktorý moderovala Patrícia Garajová Jarjabková.

POROTA A OCENENIA

Radničky aj oceňujú – každý rok si odnesie niekoľko dielni domov ceny za výborné počiny, či už to je osobitý výrobok, ktorý zaujme porotu alebo celok ponuky. Skúsenosť každého porotcu je rovnaká – vybrať len niektoré z množstva zaujímavých vecí, ktoré by bolo treba vyzdvihnúť, je veľmi ťažké. Ako povedala predsedníčka poroty Dr. Eva Gurská: „Nominovali sme na ocenenie všetkých, lebo si to zaslúžia, vybrať sme však mohli len niektorých.“ Tento rok z množstva ponúkaných vecí porota odmenila inovatívne sviečky z PSC Impulz, chránenú dielňu Top Art z Bratislavy za škálu rôznorodých dekorácií a dekoratérské služby a šikovného klienta Michala Vaška z DSS v Klasove. Okrem toho ďalších 6 pochvál išlo do zariadení ZPMP Komárno, DSS Most, Majolika R Modra, Claudianum Bratislava, Prima Bratislava, CHD Nekorancová Turzovka.

Tento rok bola udelená aj cena primátora Bratislavy najústretovejšiemu zamestnávateľovi, ktorým sa stala bratislavská prevádzka firmy McDonald. Primátor Milan Ftáčnik odovzdal ocenenie jej vedúcemu Martinovi Paličovi za jeho osobný podiel na tom, že firma sa odhodlala zamestnať pred 15 rokmi jedného pracovníka s nie ľahkým mentálnym postihnutím, vydržala pri tom a dnes už zamestnáva dve osoby. PhDr. Viera Záhorcová, ktorá Radničkine trhy so svojim združením Inklúzia už 14 rokov organizuje a aktivizuje zamestnávateľov, aby dávali prácu ľuďom so znevýhodnením, vyzdvihla to, čo je cenné na prístupe tejto firmy „ľudskosť a profesionalita“.

ZÁVEREČNÝ VEČER

Aj tento rok sa konal v Primaciálnom paláci. Večer je príležitosťou na neformálne stretnutia predajcov a vydychnutie si po dvoch náročných dňoch. Odovzdávajú sa ocenenia a program vždy spríjemňuje zaujímavý hudobný hosť. Tentokrát to bola populárna mladá speváčka Dominika Mirgová. Jej rytmické chytľavé piesne a živá komunikácia okamžite zarezonovali a pritiahli na „javisko“ tanečníkov z hľadiska. Tento spontánny záver večera si užívali všetci – účinkujúci aj diváci. Radničkine trhy 2014 sa skončili. Nech žijú jubilejné Radničkine trhy 2015!

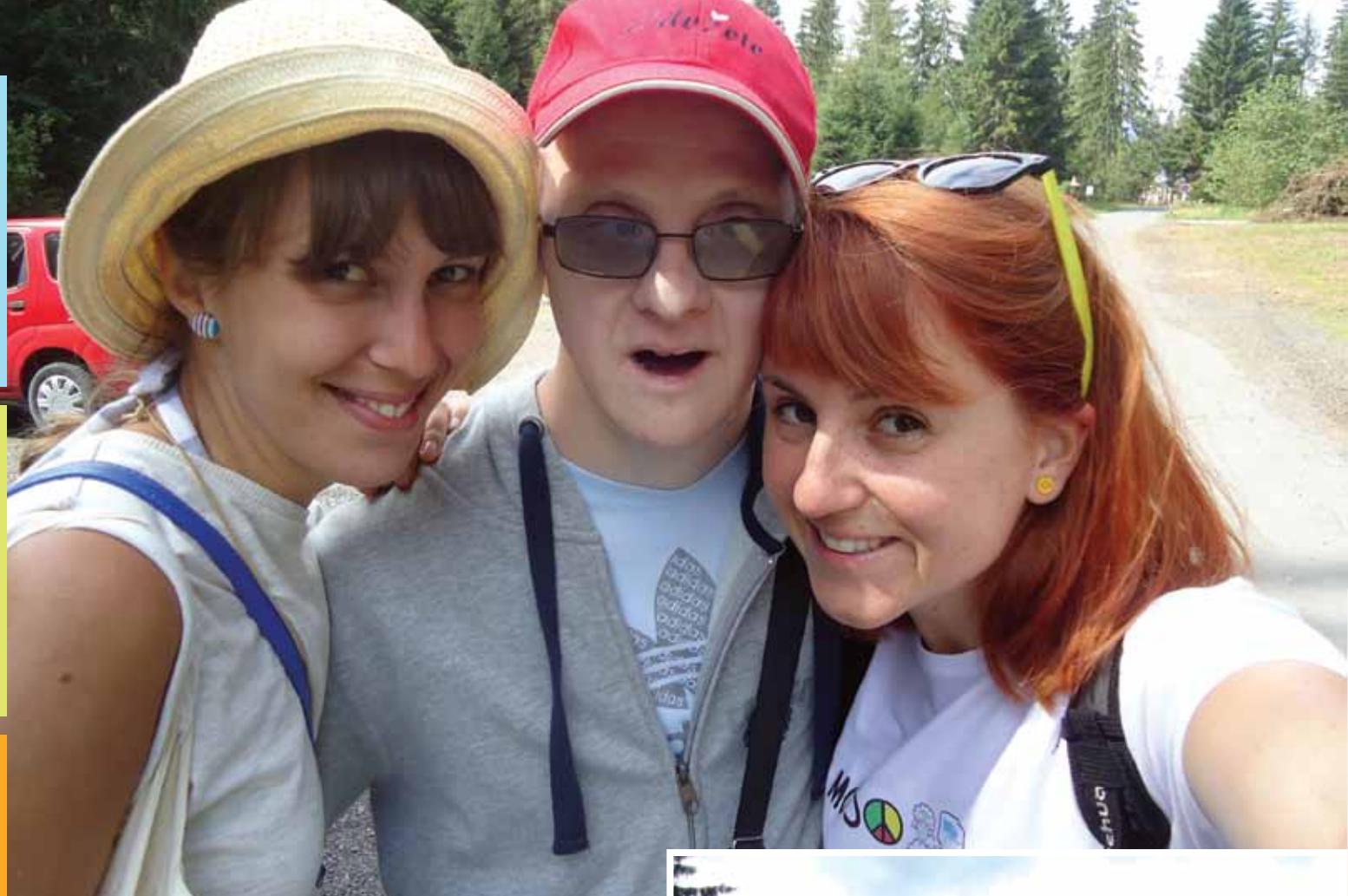
Adriena Pekárová

Foto: Ivana Bruteničová

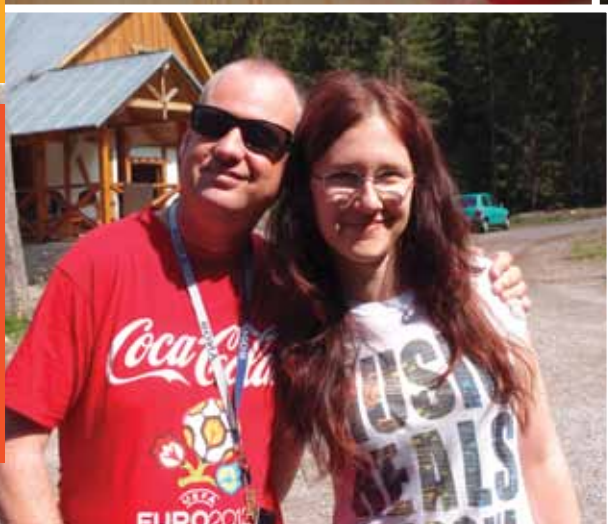
farby života

**Rekondično integračný pobyt
v Žiarskej doline na chate Kožiar 2014**

**Rekondično integračný pobyt
v Žiarskej doline na chate Kožiar**

21

Výtvarný salón ZPMP v SR 2014

Výtvarný salón ZPMP v SR 2014

Kým sa otvorí Výtvarný salón ZPMP

Kým sme slávnostne otvorili 19. ročník Výtvarného salóna ZPMP, museli sme urobiť veľa dôležitých vecí. Hlavný realizátor projektu, Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR na začiatku kalendárneho roka oslovilo ZPMP Pezinok a DSS Hestia s ponukou na spoluprácu pri organizácii výstavy. Kým úlohou Republikovej centrály sa stalo koordinovanie, propagácia a medializácia projektu, úlohou partnerov bolo zabezpečiť výstavnú miestnosť a nájsť šikovných ľudí. Tito pripravili 485 výtvarných prác tak, aby ich mohla odborná porota posudzovať, aby sa nestratili informácie o autoroch a miestach, odkiaľ práce prišli. Dôležité tiež bolo, aby sa všetky práce, ktoré porota vyberie a ocení, dostali na to správne miesto – do minigalérie Domu kultúry v Pezinku. Pre členky poroty akad. mal. Katarínu Kuzmovú, Janu Detvajovú a Adrienu Pekárovú nie je porotovanie neznáma činnosť, napriek tomu každý ročník prináša veľa nových vecí, nových tém a prekvapujúcich výtvarných prejavov. Vybrať niekoľko prác, ktorým budú udelené ceny, je každý rok rovnako náročné – tých prác, ktoré by si zaslúžili ocenenie, je vždy viac a rozhodovanie o vyraďovaní nominovaných je tou najnevďačnejšou časťou úloh porotcu. Porota každý rok priznáva, ako ju to mrzí, že ceny nemôžu dostať všetci.

A ako vraví jedna z porotkyň:

„Je tu však aj oveľa silnejší pozitívny zážitok, ktorý vždy rozhodne o tom, že úlohu porotkyne si nenecháme ujsť – je to rozmanitosť pohľadov na veci života, ktorá sa prostredníctvom výtvarných prác sústreďuje na jedno miesto a my máme tú zázračnú príležitosť to všetko spoznať celkom zblízka, pozdržať sa nad niektorými z nich a vychutnať si záznamy rúk a mysle neznámych tvorcov. Neznámych a predsa v tej chvíli blízkych... Je to zážitok, ktorý ma vždy osvieži a nadhlo vyzbrojí odolnosťou voči všetkému nepriaznivému. Vďaka zaň!“

Porotovanie v Pezinku malo ešte jednu milú zvláštnosť. Domácim porotcom bol sám primátor Oliver Solga, školený výtvarník, ktorý sa stále umeleckej práci venuje. Zaujali ho viaceré práce a vyjadril im svoj obdiv. To čo ho upútalo najviac, vidia návštevníci na Výtvarnom salóne. Pri tejto práci si prečítajú popisku Cena primátora mesta Pezinok. Výstava bola otvorená vernisážou dňa 13. 10. a potrvá do 7. 11. 2014.

Výtvarný salón ZPMP 2014 je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

centrála informuje

3/5

centrála informuje

Správy z Republikovej centrály ZPMP v SR

Republiková centrála sa v polovici júna presťahovala na Štúrovu ul. 6. Sťahovanie bolo náročné, nakoľko združenie má za sebou 34-ročnú históriu a tomu zodpovedá aj množstvo agendy a vecí. I keď so samotným sťahovaním nám pomohli dobrovoľníci, o čom sme písali v minulom čísle, najväčšia práca čakala na zamestnancov počas leta. Vybalíť, roztriediť, zariadiť priestory, vybaviť hygienu, nové rozhodnutie o akreditácii na MPSVR SR, nové registrovanie špecializovaného poradenstva na Bratislavskom samosprávnom kraji, zmenu stanov. Ale aj absolvovať množstvo návštev úradov súvisiacich so zmenou adresy a sídla a komunikácie s rôznymi dodávateľmi služieb. Tieto činnosti sa vykonávali popri odbornej činnosti, ktorú Republiková centrála zabezpečuje. Na konci júna končil projekt **Cesty k samostatnosti**, v júli sme robili jeho vyhodnotenie a spracovávali záverečnú finančnú a obsahovú správu.

V tomto období sme tvorili dvojčíslo časopisu Informácie 1 – 2/2014 a To sme my 1/2014. Paralelne s tým sme sa venovali publikačnej činnosti a vydali sme publikáciu **Príklady z praxe zo súdneho konania o spôsobilosti na právne úkony v ľahko čitateľnom jazyku** (easy to read). Ukončili sme projekt **Krivé zrkadlá**, ktorého súčasťou bol Deň krivých zrkadiel 2014.

Deň krivých zrkadiel reštartoval kampaň **Nechcem, ale musím!**. Vďaka projektu **Dôstojný život, právo, nie privilegium** (<http://www.zpmpvrs.sk/index.php/dostojny-zivot-pravo-nie-privilegium>) sme mohli natočiť šesť videoklipov, ktoré upozorňujú verejnosť na porušovanie práv ľudí s mentálnym postihnutím. V priebehu leta sme zabezpečovali propagáciu kampane. Kampaň naďalej pokračuje najmä na sociálnych sieťach (<http://www.zpmpvrs.sk/index.php/dostojny-zivot-pravo-nie-privilegium#kampaň>).

Zopár mesiacov sme sa venovali príprave **Výtvarného salóna ZPMP 2014**, ktorý sa konal v Pezinku. Bližšie informácie o tejto akcii, ako aj podrobnosti zo zákulisia zasadnutia poroty prinášame v článku na stranách 21 – 23.

Letný rekondično-integračný pobyt sa konal v termíne od 13. – 19. 7. 2014 v chatovej oblasti Žiar v Chate Kožiar, v prekrásnom prostredí a s kvalitnými službami. Jeho cieľom bolo podporiť samostatnosť, nezávislosť, osobnostný rozvoj a rozvoj zručností a schopností dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Opäť sa potvrdilo, že mimo dohľadu rodiny či odborného personálu zariadení sa ich motivácia prekonať samého seba ešte zvyšuje a pocit úspechu zdvojnásobuje. Pobytu sa zúčastnilo 26 dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Integráciu sme zabezpečili prostredníctvom 22 mladých ľudí – sprievodcov asistentov. V mladých ľuďoch je potenciál zmeniť rigidné postoje, šíriť do sveta osvetu, napomôcť integráciu ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti. Aktivita boli zamerané na spoznanie sa, rozvoj komunikačných a sociálnych zručností, prehĺbenie sebapoznania. Časť programu vyplnili aj športové aktivity v prírode liptovského kraja, aktívny i pasívny relax a využívanie miestnych zdrojov (výlet do Liptovského Mikuláša, kde mali účastníci možnosť

pozrieť si mesto, navštíviť kaviarne, nákupne centrá, taktiež si pozrieť historické pamiatky v centre mesta). Súčasťou pobytu bol tréning hospodárenia s peniazmi.

V rámci projektu **Celoživotné vzdelávanie ľudí s mentálnym postihnutím ako príležitosť na rozvoj ich osobnosti a nezávislosti** sme v počas júla a augusta zorganizovali ďalšie tri vzdelávacie kurzy v Žiari, Detve a Poprade. Každý kurz sa venoval samostatnej téme – kurz v Žiari správe osobných financií, kurz v Detve bol zameraný na starostlivosť o zovňajšok a kurz v Poprade sa venoval otázkam sexualit a intímnych vzťahov. Celkovo sa kurzov zúčastnilo 47 dospelých ľudí s mentálnym postihnutím.

Veľkú časť práce sme venovali projektu **Centrum Bivio**, podporeného z Nadácie Velux. Tento projekt je zameraný na vybudovanie vzdelávaco-rehabilitačného centra pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím. Našou ambíciou je, aby toto centrum poskytovalo široké spektrum vzdelávacích a rehabilitačných aktivít za účelom efektívnej prípravy ľudí s mentálnym postihnutím na zamestnanie. V tejto fáze je našou hlavnou úlohou získanie vhodnej nehnuteľnosti, kde by sme centrum mohli vytvoriť. To znamenalo a znamená intenzívne vyhľadávanie vhodnej nehnuteľnosti, veľké množstvo osobných stretnutí a jednání so zástupcami samosprávy, s majiteľmi nehnuteľností, intenzívnu komunikáciu s architektom a, samozrejme, koordináciu našich aktivít s donorm projekt, Nadáciou Velux. Naš zámer sme predstavili na Ministerstve školstva, vedy a výskumu SR aj na Ministerstve zdravotníctva SR. Keďže ide o rozsiahly a ambiciózný projekt, súčasťou práce na projekte je aj vyhľadávanie ďalších podporovateľov a donorov pre jeho realizáciu. Oslovili sme desiatky významných firiem a spoločností s ponukou spolupráce a absolvovali sme aj viacero stretnutí s ľuďmi, ktorí by nám pri získavaní finančných partnerov mohli pomôcť.

● ● ●

ZPMP v SR poskytuje sociálne služby v **Zariadení podporeného bývania** na Hanulovej ul. 3, kde žijú dvaja klienti s mentálnym postihnutím. Je čoraz náročnejšie udržať kvalitné služby s nízkou dotáciou na prevádzku, ktorú dostávame pri takomto počte klientov. V roku 2014 sa to darí len vďaka mimoriadnej dotácii zo strany MPSVR SR, avšak s obavami hľadíme do budúcnosti.

PhDr. Iveta Mišová

● ● ●

Začali sme realizáciu projektu Centrum BIVIO

Už viackrát sme informovali, že máme ambíciu vytvoriť rehabilitačno-vzdelávacie centrum pre dospelých ľudí s mentálnym postihnutím, ktoré bude poskytovať široký sortiment služieb pre túto cieľovú skupinu. Cieľom centra je vytvoriť podmienky na to, aby ľudia s mentálnym postihnutím mohli získavať pracovné zručnosti a vedomosti potrebné pre pracovné uplatnenie v reálnom pracovnom prostredí, kde podľa individuálnych schopností a potrieb strávia potrebný čas pod dohľadom odborníkov a budú sa pripravovať na výkon konkrétneho typu povolania. Na realizáciu našich zámerov sa nám podarilo získať zahraničného donora, dánsku Nadáciu Velux, ktorá v rozhodujúcej miere prispela na uskutočnenie našich zámerov. Realizáciu nášho projektu sumou 7 500 EUR podporila aj Nadácia ESET. Veľmi nás teší, že naša myšlienka našla podporu aj na Slovensku, a preto Nadácii ESET vyjadrujeme naše úprimné poďakovanie a veríme, že je to začiatok dlhoročnej spolupráce.

Mgr. Marián Horanič

centrála informuje

● ● ●

PONUKA SLUŽIEB ZDRUŽENIA NA POMOC ĽUDOM S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍ V SR

S príchodom jesene sa už tradične na Republikovej centrále Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR začínajú realizovať stretnutia, tréningy, kurzy. Do tohtoročnej ponuky patria pravidelné stretnutia sebaobhajcov a tréning zodpovednosti, kluby sebaobhajcov a klub pre seniorov.

Sebaobhajovanie je zamerané na podporovanie ľudí s mentálnym postihnutím takým spôsobom, aby dokázali žiť svoj život podľa vlastných predstáv. Aby poznali svoje práva, ale aj povinnosti, aby vedeli riešiť svoje problémy, aby sa vedeli rozhodovať. Sú to pravidelné skupinové stretnutia, na ktorých majú možnosť stretávať sa s rovesníkmi, diskutovať o živote, o vzťahoch, o bežných ľudských veciach i problémoch. Poradenské stretnutia sebaobhajcov: utorok (16.00 – 17.30), streda (14.00 – 15.30, 16.00 – 17.30). Novinkou v tomto roku je **Tréning k zodpovednosti**. Jeho účastníci sa naučia, ako byť zodpovedný za svoje činy a skutky, ale napr. aj to, čo urobiť, keď sa stane nejaká škoda. Ako si pomôcť, ako postupovať, či na koho sa obrátiť. Samozrejmosťou bude praktický nácvik situácií zo života. Tréningy k zodpovednosti: 2x mesačne v utorok (16.00 – 17.30) a v stredu (14.00 – 15.30, 16.00 – 17.30). **Klub sebaobhajcov** sa bude konať každý týždeň vo štvrtok (14.00 – 15.30, 16.00 – 17.30). Vytvárame priestor na neformálne stretnutia dospelých ľudí s mentálnym postihnutím, na ktorých budú diskutovať, zabávať sa, hrať hry, počúvať rádio a pod. Tí zručnejší môžu v čase klubových stretnutí využiť možnosť realizovať sa v počítačovej miestnosti, kde je pripravených päť počítačov.

A nezabudli sme ani na seniorov s mentálnym postihnutím. Pre nich máme pripravený **klub seniorov**. Bude sa konať jedenkrát do týždňa v pondelok (14.00 – 15.30). Vyšší vek neznamena, že treba sedieť doma za pecou. V klube seniori nájdu miesto pre rozhovor, radu v kruhu rovesníkov. Pripravili sme pre nich pamäťové tréningy, rôzne hry, pohybové aktivity a veľa zaujímavých vecí. Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím už niekoľko rokov poskytuje základné aj špecializované poradenstvo. Pravidelne dostávame otázky a prosby o pomoc či radu. Radi odborne poradíme v otázkach bývania, vzdelávania, sociálnych služieb, len sa treba vopred telefonicky dohodnúť na stretnutí.

Ponúkame možnosť objednať si časopis Informácie a To sme my, ako aj odborné publikácie. Kontaktujte nás!

Kolektív Republikovej centrály ZPMP v SR

SVOJE BANKOVÉ ÚČTY SLEDUJEME, ALE ČO NAŠE ÚČTY V ZDRAVOTNÝCH POISŤOVNIACH? AJ TAM MÁME SVOJE PENIAZE!

Každý z nás pokladá za samozrejmé starať sa o svoje financie vrátane účtov, o poistenie auta, domu, bytu... Ale ako sa staráme sami o seba – o svoje zdravie? Bankové účty – osobné účty – máme pod kontrolou. Štyria z desiatich Slovákov využívajú internet banking. Svoje peniaze tak spravujú online v rovnakej miere ako obyvatelia Európskej únie. Len minimum ľudí však využíva osobné účty vo svojej zdravotnej poisťovni. Pritom **každý poistenec má zo zákona právo podieľať sa na kontrole poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Zároveň je povinný poskytnúť súčinnosť pri kontrole poskytnutej zdravotnej starostlivosti.** (Zákon o zdravotných poisťovniach č. 281/2004 v znení neskorších predpisov). Cieľom zdravotných poisťovní, do ktorých vy a váš zamestnávateľ odvádzate nemalé množstvo finančných prostriedkov, je, aby mal každý poistenec svoj elektronický osobný účet. Iste, ide o dlhodobejšiu záležitosť, ale už dnes môže každý poistenec požiadať o výpis zo svojho osobného účtu poistenca, ktorý je možné zaslať elektronicky, ale aj v tlačenej forme na poštovú adresu poistenca. **Účet poistenca obsahuje informácie o výkonoch poskytnutých lekármi a zdravotníckymi zariadeniami, ktoré majú uzatvorené zmluvy s poisťovňami.**

ČO SA DOZVIETE ZO SVOJHO ÚČTU POISTENCA?

- svoje osobné údaje, vrátane adresy, kontaktných údajov, platiteľa poistného, ale aj prípadný nárok na zníženu sadzbu poistného (môžete urobiť zmenu svojich údajov, okrem údajov o platiteľoch poistného alebo nároku na zníženu sadzbu poistného, nezrovnalosti v týchto dvoch prípadoch je potrebné riešiť reklamáciou),
- s ktorými lekármi máte zmluvný vzťah,
- kedy ste navštívili svojho všeobecného obvodného lekára, lekára špecialistu, stomatológa, aké výkony vám boli poskytnuté,
- druh a množstvo liekov, zdravotníckych pomôcok poskytnutých prostredníctvom lekární, výdajní a optík,
- či vás zamestnávateľ nahlásil do zdravotnej poisťovne, ako uhrádza platby,
- priebežne nedoplatok, resp. preplátok na poistnom,
- aktuálne poradie na čakacej listine na operáciu
- a mnohé ďalšie informácie.

Osobný účet poistenca obsahuje aj údaje o tom, koľko finančných prostriedkov vynaložila vaša zdravotná poisťovňa za zdravotnú starostlivosť, lieky, pomôcky, ale aj vaše doplatky – spoluúčasť pacienta. Prostredníctvom osobného účtu môžeme sledovať aj sami seba, napr. preventívne prehliadky, ktoré by ste sa mali absolvovať, pod kontrolou môžete mať aj zdravie svojho dieťaťa. Osobné účty poistencov vedú všetky tri slovenské zdravotné poisťovne. Prihlásiť sa do bezplatných elektronických pobočiek, prostredníctvom ktorých sa dostanete aj k svojmu osobnému účtu, je tiež možné vo všetkých poisťovniach. Prístup k osobnému účtu poistenca je chránený, dostať sa k nemu môžete len prostredníctvom GRID karty, ktorú vám poisťovňa vydá pri podpise zmluvy o elektronickom účte. Zmluvu môžete prísť podpísať priamo do pobočky alebo požiadať o jej zaslanie poštou.

AKO SA ZAREGISTROVAŤ?

Otvorte webovú stránku svojej zdravotnej poisťovne a kliknite na ikonu: ePobočka – Všeobecnej zdravotnej poisťovne, online pobočka – poisťovne Union, elektronická pobočka – poisťovne Dôvera, kde si kliknete na nové konto, aby ste sa zaregistrovali. Pri vypisovaní formulára neodporúčame zapamätanie si hesla. Po podpise zmluvy a získaní svojej GRID karty sa už budete do systému len prihlasovať. Zaregistrovať sa však môžu aj platitelia poistného – zamestnávatelia. Množstvo informácií je prístupných aj pre nezaregistrovaných záujemcov.

ČO OBSAHUJE VÝPIS, AKO HO ČITAŤ?

Informácie v osobnom účte poistenca môžete získať rok spätne. Nedostupné sú však dva posledné mesiace, pretože informácie v tom čase prechádzajú od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti do zdravotných poisťovní, kde sa spracovávajú, a následne do elektronických pobočiek.

V osobnom výpise poistenca sú prehľadne v tabuľke uvedené nasledovné informácie:

- **Osobné údaje**
- **Výkony zdravotnej starostlivosti:**
 - **primárna ambulantná starostlivosť/všeobecný obvodný lekár**
 - (skratky: PLD – lekár pre dospelých, PLDD – lekár pre deti) môžete si overiť deň, keď ste navštívili lekára, meno lekára, ktorý poskytol výkon, text výkonu, číslo diagnózy,

výšku úhrady zdravotnou poisťovňou, ale aj paušálnu kapitáciu od zdravotnej poisťovne lekárovi na jedného pacienta.

- **ŠAS – špecializovaná ambulancia zdravotnej starostlivosti.**
- V tejto časti sú podobné informácie, neobsahuje však paušálnu kapitáciu.
- Nájdete aj informácie o počte dní hospitalizácie, výške úhrady zdravotnou poisťovňou. Z tohto údaju zistíte, čo váš lekár vykázal poisťovni, aká je úhrada poisťovne, aká spoluúčasť pacienta.
- **Stomatológia** – uvedená samostatne, údaje o výkonoch, úhrade poisťovňou, spoluúčasti poistenca.
- **Jednodňová chirurgia** – informácie o výkonoch, úhrade a spoluúčasti
- **Lekárne, výdajne, optiky** – informácie o predpísaných liekoch, zdravotníckych pomôckach, optických pomôckach, výška úhrady zdravotnou poisťovňou a spoluúčasť pacienta.
- Zaujímavou informáciou je prepočítaný doplatok za lieky – znamená čiastku, ktorú by pacient zaplatil za liek s najnižším doplatkom.
- V závere II. časti je uvedený sumár finančných prostriedkov uhradených zo zdravotného poistenia a spoluúčasť pacienta.
- Môže sa stať, že zdravotná starostlivosť uvedená v osobnom účte poistenca nebola poskytnutá. V tom prípade odporúčame kontaktovať zdravotnú poisťovňu. Alebo ste ochotní platiť za niečo, čo vám poskytnuté nebolo? V obchode, službách... sme to nerobili nikdy.

► Poistné

- táto časť obsahuje údaje o tom, kto platí poistné a v akej výške.

► Ostatné úhrady

- **Ďalšie údaje (napr. zaradenie do dispenzárnej starostlivosti, čakacej listiny na operáciu a pod.)**

Forma osobných účtov poistenca môže byť v poisťovniach rôzna, obsah nie.

Na záver: Dôveruj, ale preveruj platí aj v prípade poskytovanej zdravotnej starostlivosti.

Anna Reháková

Angličtina Wattsenglish pre deti už aj v Kežmarku

Denné detské sanatórium, s. r. o., Záhradná č. 2 v Kežmarku, je neštátne zdravotnícke zariadenie, ktoré zastrešuje komplexné služby o dieťa s postihnutím. Služby, ktoré sa tu poskytujú, korešpondujú s programom včasnej intervencie pre dieťa s postihnutím (Early Intervention Program). Denná starostlivosť v zariadení je poskytovaná od 3. do max. 8. roku veku dieťaťa. Predškolská pedagogika je zabezpečovaná prostredníctvom súkromnej materskej školy. Podľa smerníc MZSR ide o špeciálnu materskú škôlku pri zdravotníckom zariadení, zaradenú do siete školských zariadení SR bola s účinnosťou od 1. 1. 2005.

Denné detské sanatórium, s. r. o., ako prvé v meste ponúka vyučovanie anglického jazyka pomocou britského konceptu výučby *Wattsenglish*. V spolupráci s jazykovou školou Target sa v máji a v júni t. r. uskutočnila skúšobná výučba a od septembra t. r. sa výučba rozbieha naplno.

Wattsenglish je úplnou novinkou v Kežmarku, ale v zahraničí je tento koncept výučby známy a veľmi obľúbený, napr. v Česku je súčasťou vyučovania vo viac ako 300 materských školách, na Slovensku v Bratislave sa týmto spôsobom učí viac ako 2 000 detí. Výučba konceptom Wattsenglish je určená pre deti od 3 do 11 rokov a prebieha v materských a základných školách a tiež priamo v jazykovej škole Target v Kežmarku. Naše deti majú možnosť naučiť sa angličtinu prirodzenou, a teda zábavnou formou. Deti sa najrýchlejšie učia cudzí jazyk v bilingválnej rodine a preto tento proces stimulujeme. Nezameriavame sa na to, aby dieťa na konci školského roka vedelo povedať básničku, ale aby dokázalo prirodzene reagovať na cudzí jazyk. Vďaka komplexnému systému výučby a vytvorením anglického „native“ prostredia odbúravame bariéru komunikovať v cudzom jazyku už u tých najmenších.

Vyučovacie hodiny prebiehajú dvakrát týždenne a deti z nášho zariadenia odchádzajú na základné školy po systematickej jazykovej výučbe výborne pripravené, a s pochopením, že cudzia reč je súčasťou ich žiackej výbavy.

PhDr. Terézia Semaňáková, PhD.

Správy, ktoré sa nás týkajú

Zasadnutie Výboru expertov pre deinštitucionalizáciu sa konalo 3. septembra, zasadnutie **Riadiaceho výboru Národného projektu deinštitucionalizácie** 4. septembra na MPSVR SR. Členovia výborov boli okrem iného informovaní o priebehu Národného projektu Podpora procesu DI a transformácie systému sociálnych služieb. Jeho cieľom je začať a podporiť proces deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, ako aj pripraviť a overiť jednotný postup deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a duševnou poruchou, a tiež podporiť verejných poskytovateľov, ktorí majú záujem transformovať svoje inštitucionálne služby na komunitné.

Projekt sa pilotne realizuje v šiestich samosprávnych krajoch. V zariadeniach sociálnych služieb zapojených do projektu v participujúcich samosprávnych krajoch budú pod odborným vedením metodického tímu expertov pracovať interdisciplinárne transformačné tímy, ktoré po absolvovaní špecializovaných vzdelávacích kurzov dokážu individuálne pripravovať podmienky na prestahovanie sa klientov do komunity a tiež samotných klientov na adaptabilné zvládnutie celého procesu. Realizáciou projektu získajú klienti zariadení sociálnych služieb, zamestnanci verejných zariadení sociálnych služieb, zriaďovatelia – zamestnanci samosprávnych krajov cenné skúsenosti, ktoré budú slúžiť ako príklady dobrej praxe pre systémovú deinštitucionalizáciu v SR. Vznikne ľudský potenciál odborníkov pre širšie zavádzanie zmien po roku 2015.

V súčasnom období prebiehajú pracovné stretnutia a pripravujú sa obsahy vzdelávania. Viac o celom procese si môžete prečítať na web stránke: <http://www.iazasi.gov.sk/sk/narodny-projekt-di> a v elektronickom časopise: <http://www.socialnaspolocnost.sk/narodny-projekt-podpora-procesu-deinstitucionalizacie-a-transformacie-systemu-socialnych-sluzieb/>

Pracovná skupina na prípravu návrhov riešení verejnej ochrany práv detí a verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím zasadala 10. septembra na MPSVR SR. Výsledkom jej práce bude návrh zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím. Prijatím zákona sa naplní čl. 33 ods. 2 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím: *Zmluvné štáty v súlade so svojím právnym a správnym systémom zachovávajú, posilňujú, zriaďujú alebo ustanovujú na vnútroštátnej úrovni systém, zahŕňajúci jeden, prípadne viac nezávislých mechanizmov na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania tohto dohovoru. Pri ustanovovaní alebo zriaďovaní týchto mechanizmov zmluvné štáty prihliadajú na zásady týkajúce sa postavenia a činnosti vnútroštátnych inštitúcií na ochranu a podporu ľudských práv.* Členmi pracovnej skupiny sú okrem odborníkov z ministerstiev i zástupcovia Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím.

Vianočný príspevok: všetci penzisti s dôchodkom do 396,18 eura dostanú v decembri tohto roka vyšší vianočný príspevok ako minulý rok. Maximálna suma vianočného príspevku sa zvýši zo súčasných 75 eur na 87,26 eura. Okrem toho dôchodcovia s dôchodkom do 396,18 eura dostanú posledný mesiac tohto roka aj jednorazový príplatok k vianočnému príspevku v sume 12,74 eura.

Najvyššia suma vianočného príspevku tak bude spolu s príplatkom sto eur a budú mať na ňu nárok penzisti, ktorých dôchodok je do 198,09 eura. So stúpajúcou výškou dôchodku sa bude výška vianočného príspevku postupne znižovať. (zdroj: www.employment.gov.sk)

Dňa 29. septembra sa uskutočnilo **zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť**. Výbor plní úlohy s cieľom zvýšiť úroveň podpory, ochrany a dodržiavania práv osôb so zdravotným postihnutím. Spolupracuje s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej a regionálnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami, vedekými pracoviskami a akademickými inštitúciami v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím. Podnecuje výskum, rozširovanie a efektívnu výmenu informácií a štatistických informácií v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím. Výbor priebežne sleduje a vyhodnocuje plnenie Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím.

Hodnotenie predkladá rade a podieľa sa na vypracúvaní návrhov správ pre kontrolné mechanizmy medzinárodných zmlúv o ľudských právach, najmä Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Podrobnejšie informácie o práci výboru nájdete na: <http://www.employment.gov.sk/sk/vybor-pre-oso-by-so-zdravotnym-postihnutyim/>

Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti – právo všetkých osôb so zdravotným postihnutím: na webovej stránke Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím je zverejnené stanovisko Európskeho fóra zdravotného postihnutia k článku 19 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V predmetnom článku zmluvné strany uznávajú právo všetkých osôb so zdravotným postihnutím na nezávislý spôsob života a na ich začlenenie do spoločnosti. Zmluvné strany sa zaviazali, že zabezpečia, aby osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť, a aby osoby so zdravotným postihnutím mali prístup k celému spektru podporných služieb vrátane osobnej asistencie, a aby bežné služby boli dostupné a prístupné osobám so zdravotným postihnutím. Inými slovami, právo na nezávislý spôsob života, ktoré je uvedené v Dohovore, neznamená, že osoba so zdravotným postihnutím musí byť úplne „nezávislá od pomoci druhých ľudí“. Skôr je to myslené tak, že osoby so zdravotným postihnutím musia mať slobodu voľby, právo

rozhodnúť sa, ako si chcú zariadiť svoje vlastné životy ako aj právo žiť v spoločnosti na rovnoprávnom základe s ostatnými. Celý text je na: <http://www.nrozp.sk/index.php/uvodna-stranka-nrozp/260-lanok-19-edf>

Potrebuje nájsť osobného asistenta? Potrebuje viac informácií o osobnej asistencii? Obráťte sa na **Agentúru osobnej asistencie**. V Agentúre osobnej asistencie bezplatne poskytujú rozsiahly špecializovaný servis o osobnej asistencii pre klientov s rôznym ťažkým zdravotným postihnutím, ich rodinných príslušníkov aj pre osobných asistentov. Cieľom je umožniť ľuďom s postihnutím viesť pomocou osobnej asistencie nezávislý a samostatný život.

Sprostredkovanie osobných asistentov poskytuje agentúra v rámci Bratislavy a blízkeho okolia, špecializované poradenstvo o osobnej asistencii poskytuje klientom z celého Slovenska. Viac na: <http://www.omdvsr.sk/index.php/agentura-osobnej-asistencie/cinnost.html> Kontakty: telefón: 00421 2 43 41 16 86 /43 41 04 74, e-mail: omd@omdvsr.sk mobil: 0911 268 688 (Slovak Telekom), 0907 262 293 (Orange), 0948 529 976 (O2 Telefónica)

Tanečný klub TK Danube v novom školskom roku opäť pokračuje vo svojej činnosti pod vedením prezidenta klubu Andreja Mičúnka. Tanečný klub je jedinečný tím, že sa venuje spoločenským tancom integrovaných párov pre rôzne druhy zdravotného postihnutia. Kurzy vedú špičkoví profesionáli. V tomto roku TK Danube oslavuje dvadsiate výročie a my srdečne gratulujeme!

Máte chuť na tanec?

Tu je pre vás ponuka:

Tanečné kurzy pre deti a mládež

(PO, ST – 17.00-18.00)

Tanečné kurzy pre dospelých

(PO, ST – 20.15-21.15)

Súťažné tancovanie

(PO, ST – 18.45-20.15)

a okrem toho: **Tanec na stužkovú, na svadbu, špičkové a šokujúce tanečné shows, zumba, flowin, joga, fit lopty.**

Viac na: <http://www.tkdanube.sk/>

Kontakt: e-mail: posta@danube.sk

telefón: 00421-02-64463028

mobil: 00421-903-348 500

Čo prináša nový zákon č. 2019/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny, ako aj o zmene a doplnení niektorých zákonov

Mgr. Kristián Kovács, Mgr. Ivana Mrázková, JUDr. Nadežda Šebová

K spracovaniu návrhu právnej úpravy sociálnej práce a podmienok výkonu niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) z viacerých dôvodov, ťažiskovým však bola potreba riešiť dlhodobý pretrvávajúci problém spočívajúci v absencii právnej úpravy profesijných podmienok výkonu sociálnej práce, pretože pre sociálnu prácu neexistujú žiadne oficiálne pravidlá výkonu.

Sociálna práca bola ako študijný odbor vysokoškolského štúdia zavedená na Slovensku začiatkom 90. rokov minulého storočia. Kým do tohto obdobia prakticky jedinou odbornú prípravu sociálnym pracovníkom poskytovalo pomaturitné nadstavbové štúdium a výkon sociálnej práce zabezpečovali ľudia s rôznym vzdelaním (vysokoškolským, stredoškolským), v súčasnom období ročne končia vysokoškolské štúdium sociálnej práce stovky absolventov denného aj diaľkového štúdia, avšak len minimum absolventov skutočne sociálnu prácu v praxi aj vykonáva.

Sociálna práca je spoločenskovedná disciplína a tiež praktická odborná činnosť, má spoločnú teoretickú základňu s mnohými inými spoločenskými vedami a jej najvýraznejším špecifikom je, že integruje poznatky a metódy z rôznych iných odborov. Táto odborná disciplína využíva napríklad poznatky z psychológie, pedagogiky, práva, medicíny, sociológie a zároveň pôsobí popri, alebo ešte výpovednejšie s inými odbormi v rôznych životných situáciách jednotlivcov, rodín v sociálnych vzťahoch, sociálnych systémoch a pod. Cieľom článku nie je poskytnúť teoretický náhľad na sociálnu prácu, avšak práve špecifiká sociálnej práce ako keby sa v realite premietali do názoru, že sociálnu prácu môžu vykonávať aj profesionáli z iných odborov. Práve cieľená kombinácia poznatkov z rôznych odborov a vlastných prístupov a odborných metód práce tvoria jedinečnosť sociálnej práce, a preto tak ako pre iné profesie, platí aj pre sociálnu prácu, že by ju mal vykonávať ten, kto je na jej vykonávanie odborne spôsobilý.

Nevyjasnené pravidlá výkonu sociálnej práce nebolo možné ďalej ignorovať – sociálna práca zasahuje denne výrazne do života tisícov ľudí a je preto nevyhnuté zlepšiť podmienky na zabezpečenie zodpovedajúcej profesijnej úrovne vykonávateľov sociálnej práce v praxi. Zároveň bolo potrebné začať riešiť aj profesijné podmienky výkonu niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí rodiny.

V úzkej spolupráci so zástupcami vysokých škôl, na ktorých sa sociálna práca študuje, združených v Asociácii vzdelávateľov v sociálnej práci, boli pripravené základné východiská budúcej právnej úpravy podmienok výkonu sociálnej práce. Návrh budúcej právnej úpravy bol predstavený odbornej verejnosti v rámci odbornej verejnej diskusie, ktorá o. i. ešte viac zdôraznila potrebu právnej úpravy – časť diskutujúcich, okrem odborných pripomienok, poukazovala na nízky profesijný kredit sociálnych pracovníkov v spoločnosti.

Návrh zákona prešiel legislatívnym procesom, počas ktorého postupne získal podobu, v ktorej bol dňa 9. júla 2014 schválený Národnou radou Slovenskej republiky.

Čo teda prináša nový zákon o sociálnej práci?

Ustanovenia zákona sú nastavené tak, aby úprava sociálnej práce a podmienky na výkon sociálnej práce mohli byť využité vo všetkých oblastiach (napr. zdravotníctvo, školstvo...). Zákon je všeobecným právnym predpisom vo vzťahu k osobitným právnym predpisom – osobitné právne predpisy (napr. zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele alebo zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách) určujú, kedy sa zákon o sociálnej práci použije a jeho ustanovenia sa budú aplikovať v praxi.

Zákon upravuje, tak ako to vyplýva z jeho základných ustanovení, všetky atribúty, ktoré prináležia etablovanej profesii – podmienky výkonu sociálnej práce v praxi (odbornú spôsobilosť, profesijné tituly, výkon samostatnej praxe, vzdelávanie), ako aj zriadenie, postavenie a pôsobnosť

profesijnej organizácie – Slovenskej komory sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce (ďalej len „komora“). Zákon upravuje aj podmienky na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny. Na rozdiel od úpravy sociálnej práce a podmienok výkonu sociálnej práce sa podmienky výkonu niektorých odborných činností, ktoré sú na účely zákona nazvané pojmom nadstavbové odborné činnosti, týkajú profesii výlučne pôsobiacich v oblasti sociálnych vecí a rodiny (napr. psychológ, vychovávateľ).

Zákon na účely praxe ustanovuje, že sociálnu prácu vykonávajú sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že asistent sociálnej práce nie je asistentom sociálneho pracovníka, právna úprava nemá za cieľ zavádzať hierarchické usporiadanie vykonávateľov sociálnej práce.

Sociálna práca je na účely tohto zákona vymedzená ako odborná činnosť vykonávaná sociálnym pracovníkom alebo asistentom sociálnej práce a podmienkou na výkon sociálnej práce je odborná spôsobilosť sociálneho pracovníka alebo asistenta sociálnej práce. Odborná spôsobilosť je podľa zákona splnenie kvalifikačných predpokladov a počas výkonu sociálnej práce je súčasťou odbornej spôsobilosti aj sústavné vzdelávanie v sociálnej práci (na začiatku výkonu kvalifikácia a počas výkonu aj sústavné vzdelávanie).

Kvalifikačným predpokladom pre sociálneho pracovníka je získané vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (Mgr.) v študijnom odbore sociálna práca v študijnom programe sociálna práca. Kvalifikačným predpokladom pre asistenta sociálnej práce je získané vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (Bc.) v študijnom odbore sociálna práca v študijnom programe sociálna práca.

Požiadavky kladené na sociálnu prácu sa zvyšujú, rovnako ako sa zvyšuje počet aj rozmanitosť problémov a situácií, ktoré má sociálna práca pomáhať riešiť a ktoré vyžadujú hlbšie teoretické a praktické vedomosti a zručnosti.

Priamoúmerne so zvyšovaním sa nárokov stúpajú požiadavky na vykonávateľov sociálnej práce, a zákon preto utvára aj podmienky na užšie zameranie, resp. vyššiu odbornosť v rámci profesie sociálnej práce – na špecializáciu sociálnej práce.

Na tento účel je sociálna práca vymedzená aj ako špecializovaná odborná činnosť vykonávaná sociálnym pracovníkom (zákon nepripúšťa možnosť výkonu špecializovanej odbornej činnosti asistentom sociálnej práce). Vykonávanie špecializovanej odbornej činnosti sociálnym pracovníkom si vyžaduje splnenie osobitného kvalifikačného predpokladu, a to je absolvovanie

akreditovaného špecializačného vzdelávacieho programu ustanoveného pre príslušný špecializovaný odbor sociálnej práce. Pochopiteľne, nie každá oblasť výkonu sociálnej práce vyžaduje špecializáciu, preto sústavu špecializovaných odborov sociálnej práce ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky. Keďže aktuálne nie sú určené nielen špecializované odbory, ale neexistuje ani akreditované špecializačné vzdelávanie, okrem špecializovaných odborov sociálnej práce ustanoví nariadenie vlády aj špecializačné vzdelávacie programy a ich štandardy. Na prípravu nariadenia bol v zákone utvorený dostatočný časový priestor, a preto ustanovenia k špecializácii nadobudnú účinnosť až 1. januára 2016. Na doplnenie odbornej spôsobilosti pre výkon špecializovanej odbornej činnosti je zároveň v prechodných ustanoveniach stanovená lehota 31. decembra 2020.

Novinkou zákona je, že sociálny pracovník bude môcť vykonávať sociálnu prácu nielen v pracovnoprávnom vzťahu alebo v inom obdobnom pracovnom vzťahu (tak, ako je to v súčasnosti), ale aj ako samostatnú prax sociálneho pracovníka (ako slobodné povolanie mimo režimu živnostenského zákona). Podmienkou však bude získanie povolenia na vykonávanie samostatnej praxe, ktoré bude vydávať komora (vo veciach povolení bude komora rozhodovať v konaní, na ktoré sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní). Podmienkou vydania povolenia je, aby žiadateľ o povolenie spĺňal kvalifikačný predpoklad na sociálneho pracovníka, aby vykonával sociálnu prácu v praxi najmenej tri roky, aby výkon samostatnej praxe umožňoval právny predpis (napr. zákon o sociálnych službách), bezúhonnosť, spôsobilosť na právne úkony, zabezpečenú supervíziu a ďalšie podmienky upravené v § 7 zákona. Je treba zdôrazniť, že asistent sociálnej práce nebude môcť vykonávať sociálnu prácu ako výkon samostatnej praxe.

Zákon, tak ako už bolo uvedené, stanovuje splnenie určitých predpokladov aj na výkon tzv. nadstavbových odborných činností rôznymi profesiami v oblasti sociálnych vecí rodiny. Sociálny pracovník, asistent sociálnej práce, ale aj psychológ, špeciálnych pedagóg, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg alebo iná fyzická osoba (ktorá spĺňa stanovené podmienky) môže v oblasti sociálnych vecí a rodiny na účel stanovený osobitným predpisom vykonávať niektoré odborné činnosti, ktoré vyžadujú špecifické vedomosti a zručnosti získané absolvovaním akreditovaného vzdelávacieho programu – nadstavbové odborné činnosti. Podmienkou výkonu nadstavbových

odborných činností je opäť odborná spôsobilosť na výkon nadstavbovej odbornej činnosti, t. j. získané ustanovené vysokoškolské vzdelanie pre príslušnú nadstavbovú odbornú činnosť, splnenie osobitného kvalifikačného predpokladu na výkon špecializovanej odbornej činnosti (ak sa bude vyžadovať), splnenie osobitného kvalifikačného predpokladu absolvovaním akreditovaného vzdelávacieho programu ustanoveného pre príslušnú nadstavbovú odbornú činnosť a sústavné vzdelávanie počas výkonu nadstavbovej odbornej činnosti.

Keďže aktuálna situácia v nadstavbových odborných činnostiach je rovnaká ako pri špecializáciách, sústavu nadstavbových odborných činností, kvalifikačné predpoklady a štandardy vzdelávacích programov a kvalifikačných predpokladov pre prijatie do vzdelávacieho programu ustanoví nariadenie vlády SR, a tieto ustanovenia nadobudnú účinnosť od 1. januára 2016.

K štandardným atribútom profesie patrí, okrem iného, aj profesijná kultúra, ktorú však treba systematicky budovať a jej dodržiavanie sledovať. Úloha „strážcu“ profesie býva vo svete riešená rôznymi formami, v drvivej väčšine formou nezávislých profesijných združení. Keďže na Slovensku opakované snahy o uchopenie profesie sociálnej práce prostredníctvom profesijných združení, ktoré nemali zodpovedajúce kompetencie, neboli úspešné, sú súčasťou zákona aj ustanovenia týkajúce sa zriadenia a fungovania komory – zákonom za zriadi komora ako profesijná organizácia na združovanie sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce.

Orgánmi komory budú snem komory, predstavenstvo komory, dozorná rada komory, profesijná rada komory a disciplinárna rada komory. Orgány komory sú nastavené štandardne, odchýlkou od bežného štandardu je profesijná rada komory, ktorá bola medzi orgány komory zaradená cielene, nakoľko je potrebné mať orgán komory, ktorý sa bude cielene zaoberať profesionalitou výkonu sociálne práce.

Činnosť komory síce bližšie upraví štatút komory a iné vnútorné predpisy, avšak zákon upravuje všetky zásadné náležitosti – základné úlohy, povinnosti, rozhodovanie, základné úlohy orgánov komory, práva povinnosti členov a pod.

Komora bude plniť rôzne úlohy, napr. chrániť práva a záujmy svojich členov v súvislosti s výkonom sociálnej práce, poskytovať členom komory bezplatné poradenstvo v súvislosti s výkonom sociálnej práce, sprostredkovať členom komory v prípade potreby zastupovanie v konaní pred súdmi vo veciach súvisiacich s výkonom sociálnej práce, konať vo veciach podnetov, návrhov a sťažností svojich členov v súvislosti s ich právami a povinnosťami vyplývajúcimi zo zákona a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, vydávať (v súlade so zákonom a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi) vnútorné predpisy komory a etický kódex sociálneho pracovníka a asistenta sociálnej práce, vydávať stanoviská k etickým otázkam výkonu sociálnej práce, spolupracovať s orgánmi štátnej správy, orgánmi samosprávy, profesijnými združeniami, stavovskými združeniami, vzdelávacími inštitúciami a s ďalšími osobami, zabezpečovať medzinárodnú spoluprácu s profesijnými združeniami a vzdelávacími inštitúciami.

Keďže komore zákon zveruje zásadné kompetencie vo veciach povolení na výkon samostatnej praxe sociálneho pracovníka, vo veciach uznávania dokladov o absolvovaní vzdelávania vydaných zahraničnou inštitúciou (na účely preukázania osobitných kvalifikačných predpokladov pri špecializáciách a nadstavbových odborných činnostiach) a vo veciach disciplinárneho previnenia členov komory, je súčasťou úloh komory aj rozhodovacia činnosť v zmysle Správneho poriadku.

Členstvo v komore bude dobrovoľné a vznikne zápisom do zoznamu členov komory po splnení zákonom stanovených podmienok (odborná spôsobilosť a výkon sociálnej práce v praxi). Komora bude môcť na návrh orgánu komory alebo na návrh najmenej desiatich členov komory priznať členovi iného profesijného združenia alebo iného stavovského združenia z oblasti vzdelávania, odborníkovi z oblasti vzdelávania alebo odborníkovi z oblasti sociálnych vecí a rodiny, postavenie hosťujúceho člena komory. Hosťujúci člen komory má právo zúčastňovať sa zasadnutí snemu komory bez hlasovacieho práva a byť zvolený do profesijnej rady komory. Komora môže na návrh orgánu komory alebo najmenej dvadsiatich členov komory udeliť čestné členstvo v komore osobe, ktorá významnou mierou prispela k rozvoju sociálnej práce (čestný člen má právo zúčastňovať sa zasadnutí snemu komory bez hlasovacieho práva).

Komora bude viesť, pravidelne aktualizovať a sprístupňovať na svojom webovom sídle zoznamy a registre členov komory, hosťujúcich členov komory, čestných členov komory, členov orgánov komory, register povolení.

Súčasťou registrov budú aj podstatné informácie (napr. dátum zapísania do zoznamu členov komory, zániku členstva v komore, prerušenia členstva v komore alebo obnovenia členstva v komore, informácie o vydaných povoleniach a pod.).

Ustanovenia o komore nadobudnú účinnosť v septembri 2015 a zákon v prechodných ustanoveniach podrobne upravuje, akým spôsobom prebehne proces zriaďovania komory.

Na účel konštituovania komory minister práce, sociálnych vecí a rodiny zriadi prípravný výbor na zriadenie komory. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny bude od 1. januára 2015 do 31. januára 2015 prijímať návrhy na vymenovanie za člena prípravného výboru. Členstvo v prípravnom výbore nie je určené len pre sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce, avšak nadpolovičnú väčšinu členov prípravného výboru musia tvoriť sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce. Na zabezpečenie tejto podmienky musí byť k návrhu doložená fotokópia dokladu o ukončenom vysokoškolskom vzdelaní. Aj keď prvé zasadnutie výboru zvolá ministerstvo, ďalšia činnosť výboru je už výlučne v režii výboru, ministerstvo bude poskytovať výboru súčinnosť (technickú podporu) pri organizovaní zasadnutí.

Úlohou prípravného výboru bude najmä vypracovanie návrhu štatútu komory, rokovacieho poriadku, volebného poriadku, disciplinárneho poriadku, hospodárskeho poriadku a etického kódexu. Výbor zároveň určí čas, miesto ustanovujúceho snemu komory, bude viesť zoznam zakladajúcich členov komory a ďalšie úlohy súvisiace so zriadením komory.

Sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce budú môcť od 1. februára 2015 do 30. júna 2015 požiadať o zapísanie do zoznamu zakladajúcich členov komory. Predpokladáme, že v priebehu mesiaca september 2015 sa uskutoční zakladajúci snem komory. Zároveň sa sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce, ktorí budú zapísaní v zozname zakladajúcich členov komory, stanú automaticky dňom zvolenia do orgánov komory členmi komory. Podrobnosti k procesu zriadenia komory ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle.

Mimoriadne dôležitým je z pohľadu profesie zabezpečiť aj kvalitné odborné vzdelanie. Zákon sa preto v osobitnej časti venuje akreditácii špecializačného vzdelávacieho programu (špecializácie) a vzdelávacieho programu (nadstavbové odborné činnosti). Rozhodovať o akreditácii bude akreditačná komisia zriadená ako poradný orgán Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. V § 28 až § 35 sú presne stanovené podmienky udelenia akreditácie na špecializačné vzdelávacie programy a na vzdelávanie programy, požiadavky na garanta, lektorov, obsah a jednotlivé prílohy žiadosti, práva a povinnosti vzdelávacej inštitúcie, náležitosti osvedčenia, ako i podmienky na zánik, resp. odňatie akreditácie. Je treba uviesť, že systém akreditácii je nastavený pomerne prísne, osobitne v časti požiadaviek na odbornú spôsobilosť a lektorskú spôsobilosť tak garanta špecializačného vzdelávacieho programu, ako aj lektorského zboru. V súvislosti s akreditáciami je potrebné zdôrazniť, že táto časť zákona sa vzťahuje výlučne na špecializované odbory sociálnej práce a nadstavbové odborné činnosti, ktoré budú ustanovené v nariadení, a nie na vzdelávacie aktivity na udržanie, zdokonaľovanie a dopĺňanie vedomostí a zručností, ktoré sú potrebné v rôznych oblastiach výkonu – sústavné vzdelávanie. Sústavné vzdelávanie je nevyhnutná súčasť výkonu sociálnej práce a nadstavbových odborných činností, avšak tento zákon podmienky, požiadavky a pod. na sústavné vzdelávanie nerieši.

Ku každej etablovanej profesii patrí profesijný titul, preto sú osobitne významnými pre sociálnu prácu ustanovenia o profesijných tituloch (t. j. neakademické tituly). Sociálny pracovník bude mať právo používať titul „sociálny pracovník“. Asistent sociálnej práce bude mať právo používať titul „asistent sociálnej práce“. Sociálny pracovník, ktorý bude vykonávať sociálnu prácu v špecializovanom odbore sociálnej práce, bude mať právo doplniť k profesijnému titulu sociálny pracovník slovo „špecialista“. Sociálny pracovník alebo asistent sociálnej práce, ktorý bude vykonávať nadstavbovú odbornú činnosť, bude môcť k svojim profesijným titulom pridať profesijný titul „s osvedčením na výkon“ s uvedením príslušnej nadstavbovej odbornej činnosti.

Veľmi dôležité sú aj prechodné a záverečné ustanovenia zákonov. Obsahujú okrem ustanovení o spôsobe zriadenia komory aj ustanovenia zamerané na fyzické osoby, ktoré k 1. januára 2015 vykonávajú sociálnu prácu bez odbornej spôsobilosti, tak ako ju predpokladá nový zákon.

Z pohľadu aktuálneho výkonu sociálnej práce sú zásadnými prechodné ustanovenia (§ 45 a § 46), ktoré sa vzťahujú na fyzické osoby, ktoré vykonávajú k 1. januára 2015 odborné činnosti na pozíciách, kde sa vyžaduje odborná spôsobilosť na výkon sociálnej práce podľa nového zákona (t. j. pôsobia na pracovných pozíciách sociálnych pracovníkov) a nespĺňajú kvalifikačné predpoklady podľa nového zákona (hoci podľa dovtedy platných právnych predpisov spĺňali kvalifikačné požiadavky na výkon sociálnej práce). Podľa prechodných ustanovení sa budú títo kolegovia považovať za sociálnych pracovníkov alebo asistentov sociálnej práce v závislosti od kvalifikácie, t. j. nebudú si musieť dopĺňať vzdelanie. Zároveň prechodné ustanovenie umožňuje, aby títo kolegovia mohli tieto odborné činnosti opätovne vykonávať aj v prípade prerušenia pracovnoprávného vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu. Kvalifikačný predpoklad ustanovený novým zákonom sa bude považovať za splnený počas celej ich profesijnej kariéry, ak sa preukážu písomným potvrdením zamestnávateľa, že k 1. januára 2015 vykonávali pracovné činnosti, ktoré svojím charakterom zodpovedajú sociálnej práci podľa zákona v pracovnoprávnom vzťahu alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. Zamestnávateľ je podľa zákona na požiadanie povinný vydať takéto písomné potvrdenie.

Kolega, ktorý k 1. januára 2015 bude vykonávať pracovné činnosti, ktoré svojím charakterom zodpovedajú sociálnej práci, sa bude považovať za:

- sociálneho pracovníka, ak spĺňa podmienku získaného vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v študijnom odbore psychológia, právo, sociálne služby a poradenstvo, verejná politika a verejná správa, alebo v študijných odboroch pedagogického zamerania, alebo má uznaný doklad o takom vysokoškolskom vzdelaní rozhodnutím – nemôže byť členom komory a vykonávať samostatnú prax sociálneho pracovníka,
- asistenta sociálnej práce, ak spĺňa podmienku získaného odborného vzdelania v oblasti sociálnej práce alebo spĺňa podmienku získaného vysokoškolského vzdelania prvého stupňa v študijnom odbore psychológia, právo, sociálne služby a poradenstvo, verejná politika a verejná správa alebo v študijných odboroch pedagogického zamerania, alebo má uznaný doklad o takom vysokoškolskom vzdelaní rozhodnutím podľa osobitného predpisu – nemôže byť členom komory a vykonávať samostatnú prax sociálneho pracovníka,
- asistenta sociálnej práce, ak nespĺňa podmienku získaného vzdelania uvedeného v písmene a. alebo b. –

nemôže byť členom komory, vykonávať samostatnú prax sociálneho pracovníka a používať profesijné tituly.

Zákon tiež myslí na situáciu, keď k 1. januára 2015 bude vykonávať sociálnu prácu, na ktorú sa vyžaduje splnenie odbornej spôsobilosti pre sociálneho pracovníka, asistent sociálnej práce – aj v tomto prípade sa bude považovať ustanovený kvalifikačný predpoklad (II. stupeň VŠ sociálna práca) za splnený.

Zákon nadobúda účinnosť od 1. januára 2015, avšak tak ako už bolo uvedené, niektoré ustanovenia nadobúdajú účinnosť postupne. Napríklad, ustanovenia o komore nadobúdajú účinnosť od 1. septembra 2015, ustanovenia o výkone samostatnej praxe sociálneho pracovníka od 1. októbra 2015, ďalšie ustanovenia (k akreditáciám) od 1. januára 2016.

Zákon sám o sebe nevyrieši všetky starosti sociálnej práce (sociálna práca nie je ako profesia slovenskou spoločnosťou veľmi oceňovaná, ako profesia má, napriek častému verbálnemu zdôrazňovaniu významu sociálnej práce, nízky profesijný status...), je však jedinečnou príležitosťou pre sociálnych pracovníkov, asistentov sociálnej práce a pre všetkých, ktorým na sociálnej práci záleží, posunúť sociálnu prácu na Slovensku na miesto, ktoré jej medzi ostatnými profesiami právom náleží.

poďakovanie

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR ďakuje dobrovoľníkom a dobrovoľníčkam, účastníkom rekondično-integračného pobytu za skvelo odvedenú prácu. Pomohli: Zuzana Homolová, Petra Mišáková, Barbora Bauerová, Petra Kiššová, Eva Ďuriačová, Silvia Aziriová, Miroslava Kovalinková, Daniela Džáčovská, Ivo Hampl, Mima Bialková, Martina Vnučková, Vladimír Smaženka, Jana Petiašová, Katarína Gergelyová, Veronika Pribylová, Katarína Lokajová, Zuzana Kořínková, Lenka Ligasová.

Ďakujeme zo srdca všetkým organizátorom a pomocníkom, ktorí pripravili výstavu Výtvarný salón ZPMP 2014 v Pezinku, boli to: DSS Hestia Pezinok, ZPMP Pezinok, Dom kultúry Pezinok, primátor mesta Pezinok Oliver Solga, Základná umelecká škola Eugena Suchoňa v Pezinku a sponzorom Vinohradnícko vinárske družstvo podielnikov KARPATY v Pezinku – Grinave, pekárň Častá, vinárstvo Pavelka a syn, kvety Barbora Pezinok, Mária Sklárová zo Šenkvic, AVON Cosmetics, spol. s r.o.

Veľmi pekne ďakujeme za spoluprácu a finančnú podporu predstaviteľom firiem Continental Matador Truck Tires s.r.o a Continental Matador Rubber s.r.o Ing. Ladislav Rosina, Ing. Anton Vabala, Ing. Ján Zajíc, Ing. Igor Krištofík, Nadácii ESET, Nadácii Slovenskej sporiteľne, Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvu kultúry SR, Bratislavskému samosprávnemu kraju, neziskovej organizácii Ľudia ľuďom, Nadácii otvorenej spoločnosti, Nadácii Velux, firme BRANA, s.r.o., pani Kataríne Neslušanovej, Ing. Igorovi Mojtovi, pánovi Vladimírovi Veselému, pani Nore Ableitinger, Mestskej časti Bratislava Staré Mesto, Mestskej časti Bratislava Dúbravka.

OBJEDNÁVKA INFORMÁCIÍ ZPMP NA ROK 2014

Milí čitatelia, aj v roku 2014 si môžete objednať svoj obľúbený časopis **Informácie**, ako aj časopis **To sme my**. **Cena celoročného predplatného je 10 €**. V cene je započítané i poštovné a balné. Ak máte záujem o predplatné časopisu, prosím vyplňte túto objednávku a zašlite nám ju na adresu: Republiková centrála ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava. Ďakujeme!

Závazne si objednávam časopis Informácie ZPMP na rok 2014

Meno, priezvisko:

Adresa (tel. číslo):

Číslo mi posielajte na adresu (iba ak sa líši):

Objednávam si počet výtlačkov (napíšte počet):

Dátum a podpis objednávateľa:

Predplatné 10 € zaplatím: prevodom na účet

poukážkou typu U na pošte

Číslo účtu: 140534012/0200 VÚB Bratislava-mesto, variabilný symbol 60414